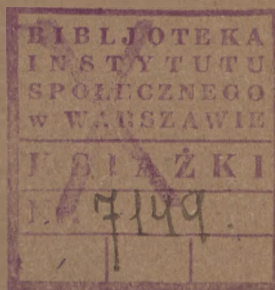

Nowe Prawo o Sądach Pracy

963660

Z DN. 24 PAŹDZIERNIKA 1934 R.

UWAGAMI OPATRZYL
JÓZEF BLOCH
ADWOKAT

WARSZAWA 1935

GLÓWNY — DOM KSIĄŻKI POLSKIEJ

26/13   xx 001481644   P. 4-151   26.2.06.7

Nowe Prawo o Sądach Pracy

9.63660

Z DN. 24 PAŹDZIERNIKA 1934 R.

UWAGAMI OPATRZYŁ
JÓZEF BŁOCH
ADWOKAT

WARSZAWA 1935

SKŁAD GŁÓWNY — DOM KSIĄŻKI POLSKIEJ

P.A.

PA. 2170

X12

Biblioteka
Uniwersytetu Gdańskiego

1100855931

18253 / I

Wydano
z doleńców
B. U. W.

Druk „Monolit“ W-wa, ul. Elekoralna 3, tel. 5.81-92.

D 51/76

ZAMIAST PRZEDMOWY.

Praca niniejsza zawiera przedruk „Prawa o sądach pracy“ z dn. 24 października 1934 r. z „Dodatku 4-go do „Kodeksu Pracy“ uzupełniony trzema rozporządzeniami z dn. 19 stycznia 1935 r. zamieszczonymi w Dzienniku Ustaw Nr. 7 już po ukazaniu się „Dodatku“.

Ma ona na celu udostępnienie „Prawa“ tym, dla których nabycie „Kodeksu“ z dodatkami jest utrudnione.

Sądzimy, że zapoznanie się z postanowieniami „Prawa“ wskazane jest nie tylko dla osób, które mają praktyczną styczność z sądownictwem pracy, lecz również dla tych, którym zainteresowanie zagadnieniami procesu cywilnego nie jest obce.

Jeżeli uwagi, któremi opatrzyliśmy tekst ustawy przyczynią się do wyjaśnienia kwestji spornych lub spór wywołają, zadanie nasze będziemy uważać za spełnione.

Józef Bloch, adw.

Warszawa, w marcu 1935 r.

OBJAŚNIENIE SKRÓTÓW.

Dz. U. 32/34 — Nr. 32 Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z roku 1934.

S. N.... (Zb. Urz. Nr. 100/34) — orzeczenie Sądu Najwyższego zamieszczone pod Nr. 100 w Urzędowym Zbiorze Orzeczeń z roku 1934.

S. N.... C. I. 1990/30 — orzeczenie Sądu Najwyższego w sekcji I Izby Cywilnej.

S. N.... K. 3 387/33 — orzeczenie Sądu Najwyższego w sekcji 3 Izby Karnej.

Prawo — Rozp. z dn. 24.X.1934. Prawo o sądach pracy.

Rozp. o sądach pr. — Rozp. z dn. 22.III.1928 o sądach pracy.

K. Z. — Kodeks Zobowiązań.

K. H. — Kodeks Handlowy Polski.

K. P. C. — Kodeks Postępowania Cywilnego.

Rozp. o um. o pr. pr. um. — rozp. o umowie o pracę pracowników umysłowych z dn. 22.III. 1928 r.

Rozp. o um. pr. rob. — rozp. o umowie o pracę robotników z dn. 22.III. 1928 r.

O.S.P.—XIII—50 — orzeczenie Sądu Najwyższego zamieszczone pod Nr. 50 w tomie XIII wyd. „Orzecznictwo Sądów Polskich“.

Ruch Praw. — czasopismo „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny“, Poznań.

G. S. W. 12/34 — orzeczenie Sądu Najw. zamieszczone w Nr. 12 Gazety Sądowej Warszawskiej z roku 1934.

Przegl. Sąd. — czasopismo „Przegląd Sądowy“, Kraków.

Prz. Pr. i Adm. — czasopismo „Przegląd Prawa i Administracji“, Lwów.

Gł. Sąd. — czasopismo „Głos Sądownictwa“, Warszawa.

**ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ**

z dnia 24 października 1934 r.*).

Prawo o sądach pracy.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dn. 15 marca 1934 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 221) postanawiam co następuje:

I. Właściwość.

Art. 1. § 1. Sądy pracy rozstrzygają wszystkie sprawy sporne cywilne¹⁾, w których wartość przedmiotu

---

*) Ogłoszone w Dz. U. 95/34 poz. 854 z dn. 29.X.1934 weszło w życie w dn. 1 stycznia 1935 r. i obowiązuje na obszarze całego Państwa (art. 54); powoływane będzie w dalszych uwagach jako „Prawo“. Z tym dniem utraciło moc rozporządzenie Prez. z dn. 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. 37/28 poz. 350), które powoływane jest jako „rozp. o sądach pr.“. O sądach przemysłowych i kupieckich w b. zaborze pruskim patrz art. 46 i 48 Prawa. O sprawach cywilnych, wszczętych przed 1 stycznia 1935 r. — art. 42, o sprawach karnych — art. 44 § 3 Prawa.

1) Właściwość sądów pracy jest wyłączna i uchyla właściwość sądów powszechnych oraz władz, o których mowa w § 4 art. 1 Prawa w spra-

sporu²⁾ nie przewyższa 10.000³⁾ złotych, a które wynikają:

wach przekazanych sądom pracy przez Prawo, jako ustawę szczególną (art. 2 K. P. C.).

Do właściwości sądów pracy nie należą sprawy sądownictwa niespornego.

Obojętnem jest, czy w sprawie chodzi o ochronę prawa już naruszonego, czy też o ustalenie stosunku prawnego lub prawa celem zapobieżenia naruszeniu tego prawa (art. 3 K. P. C.).

Sprawy karne, które pod rządem rozp. o sądach pr. należały do właściwości tych sądów Prawo przekazało urzędowi inspekcji pracy i władzom administracji ogólnej (art. 43).

Stroną w sporze przed sądem pr. może być zarówno osoba fizyczna, jak prawna prawa prywatnego lub publicznego, masa upadłości, spadek wakujący, Skarb Państwa i t. d.

Pozwany przed sąd może być każdy, przebywający w Polsce (z wyjątkiem osób korzystających z prawa zakrajowości na zasadzie art. 5 K. P. C.), oraz obywatele polscy i cudzoziemcy, przebywający w innym Państwie, wymienieni w art. 4 K. P. C.

Prawo nie wymaga, aby spory przed sądami pr. mogły toczyć się wyłącznie pomiędzy pracownikami a pracodawcami, co wynikało z art. 1 rozp. o sądach pr., skutkiem czego wyłączone były z kompetencji sądów pr. sprawy np. o szkody wyrządzone członkom rodziny pracownika z powodu utraty przez nich — skutkiem zaniedbania ubezpieczenia — prawa do renty z Z. U. P. U., spory o odprawę z art. 42 rozp. o um. o pr. pr. um. i art. 42 rozp. o um. o pr. rob., spory wytoczone przez spadkobierców pracownika (S. N. Zb. Urz. 157/31) i t. p. Obecnie stroną przed sądem pr. może być każdy, o ile spór wynika z jednego ze stosunków, o których mowa w art. 1, a nie jest wyłączony z mocy art. 2 Prawa.

Prawo w odróżnieniu od rozp. o sądach pr. (art. 4) nie wylicza kategorii pracowników, którzy mogą być stroną przed sądem pracy, ani nie wskazuje przedmiotu spraw rozpoznawanych przez sąd pracy (odmiennie rozp. o sądach pr. w art. 6).

Nie są wyłączone z właściwości sądów pr. sprawy praktykantów, uczniów i t. d. (inaczej art. 4 p. 1) rozp. o sądach pr.).

2) O wartości przedmiotu sporu art. 15—23 K. P. C.

3) Rozszerzenie kompetencji sądów pr. w porównaniu z określoną

1) ze stosunku pracy⁴⁾ ;

w art. 6 rozp. o sądach pr. (5.000 zł.) oraz poddanie tym sądom sporów bez względu na wysokość wynagrodzenia pracownika, gdy art. 5 rozp. o sądach pr. wyłączał z kompetencji tych sądów spory pracowników, których stała płaca gotówkowa przekraczała 10.000 zł. rocznie, czyni zadość wymogom celowości i słuszności.

Powództwo wzajemne może być zgłoszone przed sądem pr., jeżeli roszczenie wzajemne: 1) jest w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia (art. 216 § 1 k. p. c.), 2) wynika z jednego ze stosunków wymienionych w § 1 art. 1, 3) nie przewyższa kwoty 10.000 zł. Art. 388 K. P. C. nie ma zastosowania w postępowaniu przed sądami pr. (por. S. N. Zb. Urz. 220/30).

4) Pojęcie „stosunku pracy“ jest równoznaczne z pojęciem „stosunku pracy najemnej“, o którym mowa w art. 2 ustawy o ubez. społ. z dn. 28.III. 1933 r. Jest ono obszerniejsze od pojęcia umowy o pracę (Hueck Nipperdey Lehrbuch des Arbeitsrechtes I, str. 98) i obejmuje „ogół stosunków prawnych, wiążących się z faktem pracy zależnej o charakterze odpłatnym“ (Mateja, Kaucja pracownicza, Gł. Sąd. 4/34).

Świadczenie, które jest przedmiotem powództwa, może więc wynikać nie tylko z samej umowy o pracę, lecz z takich czynów lub zdarzeń, z którymi ustawa łączy powstanie zobowiązań (por. art. 1 K. Z.).

Stosunek pracy nie zachodzi wówczas, gdy praca świadczona jest z tytułu stosunku publiczno-prawnego, np. na zasadzie nominacji (urzędnicy państwowi i t. p.) lub gdy wykonywana jest przymusowo z mocy ustawy (praca więźniów, osób powołanych do osobistych świadczeń wojennych i t. p.). Do dochodzenia takich roszczeń bądź wogóle nie służy droga sądowa, bądź — o ile ustawa drogę taką przewiduje — właściwymi są sądy powszechne (art. 24 ustawy z dn. 24.X. 1934 r. o osobistych świadczeniach wojennych, Dz. U. 95/34 poz. 858). Ze względu na publiczno-prawny charakter stosunku służbowego pracowników przedsiębiorstw państwowych „Polski Monopol Tytoniowy“, „Polski Monopol Spirytusowy“ i „Polski Monopol Solny“ — spory pracowników tych przedsiębiorstw (z wyjątkiem robotników i pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, § 1 rozp. z dn. 13.I.1933 r. Dz. U. 4/33 poz. 28) nie podlegają właściwości sądów wogóle, a więc również sądów pracy. Dotyczy to także objętych rozp. z dn. 1.I.1934 „o stosunku służbowym pra-

owników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe“ (Dz. U. 4/34 poz. 23) pracowników etatowych, stałych i praktykantów oraz tych pracowników przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“, których stosunek służbowy o charakterze publiczno-prawnym unormowany jest przez rozp. z dn. 1.I.1934 r. (Dz. U. 4/34 poz. 25). Przewidziane w § 39 rozp. o stos. służb. prac. P. K. P. i w § 62 rozp. o stos. służb. prac. „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“ powództwa o ustalenie, że roszczenia tych przedsiębiorstw do pracowników o zwrot szkody, nie istnieją w całości lub części, winny być wnoszone do sądów powszechnych, o ile zaś dotyczą pracowników fizycznych, nieobjętych temi rozporządzeniami (kontraktowych, nie stałych i t. p.) — do sądów pracy.

Natomiast spory pracowników P. K. O., jako pozostających (prócz prezesa i wiceprezesa) w stosunku prywatno-prawnym (S. N. Zb. Urz. 54/31), pracowników Banku Gospodarstwa Krajowego, nie wyłączając zastępców dyrektorów (S. N. Zb. Urz. 190/34), Państwowego Banku Rolnego, pracowników instytucyj i przedsiębiorstw państwowych, prócz tych, o których była mowa wyżej, pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych i t. d. nie są wyłączone z właściwości sądów pracy.

Nie podlegają właściwości sądów pracy spory, jakkolwiek dotyczące wykonywania pracy, lecz powstałe ze stosunku odmiennego od stosunku pracy zależnej, a więc z umowy o dzieło (art. 478—497 K. Z.), umowy, zlecenia (art. 498—516 K. Z.), umowy agencyjnej (art. 568 i nast. K.H.) i in. Nie będą tedy właściwemi sądy pracy dla rozpoznania roszczeń agentów handlowych, akwizytorów, wojażerów i t. p., o ile stosunek z nimi nie jest stosunkiem pracy zależnej (S. N. Zb. Urz. 84/30, 86/32, 174/33, 86/34, 694/34, G. S. W. 15/33, O. S. P. — XI — 563, O. S. P. — XIII — 50), administratorów domów, majątków i t. p., jeżeli pryncypalność oparte jest na stosunku podstawowym (por. art. 98 K. Z.) odmiennym od stosunku pracy zależnej (S. N. Zb. Urz. 86/32, 355/34), członków zarządu spółek akcyjnych, spółek z ogr. odp. i innych osób prawnych, o ile roszczenia ich nie wynikają z umowy o pracę (art. 197 § 1 i art. 368 K. H.); prokurentów, nie będących pracownikami; członków rodziny, świadczących usługi wyłącznie lub przeważnie ze względów pokrewieństwa; spółników, prowadzących sprawy spółki jawnej lub cywilnej, o przewidziane umową spółki wynagrodzenie za pracę osobistą (art. 100 K. H., art. 556 K. Z.).

Nie podlegają rozpoznaniu przez sądy pr. roszczenia przeciwko

osobie, która poręczyła za dług pracownika lub za ewent. szkody, manco kasowe lub t. p., gdyż odpowiedzialność poręczyciela wynika nie ze stosunku pracy, lecz z umowy poręczenia (art. 625 i nast. K. Z.); również nie ulega rozpoznaniu przez sąd pr. roszczenie osoby trzeciej o zwrot kaucji udzielonej za pracownika, gdyż wynika ono nie ze stosunku pracy, lecz z umowy szczególnej, stanowiącej odmianę zastawu i poręczenia. Oczywiście jest, że pod rządem Prawa nie ma wątpliwości, iż roszczenia o wydanie kaucji pracownikowi, o zwrot kaucji nieodpowiadającej wymaganiom rozp. z dn. 18.V. 1927 r., o zwrot sum pożyczonych albo wartości danych na przechowanie lub do użytkowania przez pracownika w celu utrzymania stosunku pracy winny być rozpoznawane przez sądy pracy.

Roszczenia, wynikające z niewykonania przez pracodawcę obowiązku zabezpieczenia życia i zdrowia pracownika (art. 461 K. Z.) rozpoznawać winny sądy pr., jak również roszczenia oparte na odpowiedzialności za czyny niedozwolone, o ile wynikają ze stosunku pracy, w szczególności z tytułu odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, wprawianego w ruch zapomocą sił przyrody (art. 152 i nast. K. Z. w związku z art. 196 ustawy o ubezp. społ.), zarówno z winy własnej pracodawcy, jak z winy osoby trzeciej, gdy zachodzi odpowiedzialność za cudze czyny (art. 144 § 1 i 145 K. Z.), nie wyłączając zwrotnych roszczeń do sprawcy (art. 147 K. Z.), o ile ten znajdował się w stosunku pracy. Nie będzie natomiast właściwy sąd pr. w sporze inkasenta przeciwko t-wu ubezpieczeń z polisy ubezpieczenia od rabunku, nawet opłacanej przez pracodawcę, gdyż roszczenia jego będą wynikały z umowy ubezpieczenia, a nie ze stosunku pracy; również dla roszczeń z tytułu odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta i rzeczy (art. 148 i nast. K. Z.) nie jest właściwym sąd pr., o ile zwierzęta te lub rzeczy nie były używane w pracy lub zdarzenie nastąpiło poza pracą.

Spory o odszkodowanie i zadośćuczynienie za cierpienia fizyczne i za krzywdę moralną, za uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, pozbawienie życia lub wolności, obrazę czci (art. 161 i nast. K. Z.) w tych tylko wypadkach podlegają sądom pracy, gdy wynikły ze stosunku pracy. Obojętnem jest wówczas, czy z roszczeniem wystąpi przed sąd poszkodowany, czy też inna osoba uprawniona.

Mogą być pozwani przed sąd pr. członkowie zarządu spółki z ogr.

- 2) ze stosunku chałupniczego⁵⁾;
- 3) z umowy o naukę zawodową⁶⁾;
- 4) ze wspólnej pracy w tym samym zakładzie pracy⁷⁾;

5) z należenia do instytucyj ubezpieczeń społecznych, ich instytucyj zastępczych lub kas zapomogowych, jeżeli ustawa lub statut takiej instytucji lub kasy nie przekazuje rozstrzygnięcia tych spraw sądom szczególnym, władzom administracyjnym lub komisjom rozjemczym.⁸⁾

odp. z tytułu ich osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki, opartej na art. 298 K. H., o ile roszczenia wynikają ze stosunku pracy pomiędzy powodem a spółką.

Sąd pr. właściwym jest dla oznaczenia czasu pracownikowi poszukującemu pracy w przypadku, o którym mowa w art. 475 K. Z.

5) Prawo rozszerzyło właściwość sądu pr., poddając pod ich rozpoznanie wszelkie spory ze stosunku chałupniczego, gdy pod rządem rozp. o sądach pr. (art. 4 p. b) stroną przed sądem pr. mogli być jedynie chałupnicy, zatrudnieni na mocy umowy o pracę; obecnie mogą wystąpić przed sąd pr. wszystkie osoby uważane za chałupników. Najszersze określenie pojęcia chałupników znajdujemy w art. 3 ustawy o ubez. społ.

6) Spór musi wynikać bądź bezpośrednio z umowy o naukę zawodową, przez którą pracodawca zobowiązuje się przygotować ucznia do praktycznego zawodu w związku z pracą wykonywaną dla pracodawcy (art. 477 § 1 K. Z. i rozp. z dn. 7.IV.1927 o prawie przemysłowem, (Dz. U. 53/27, poz. 468, 29/32, poz. 293, 25/33, poz. 209, 40/34, poz. 350), bądź dotyczyć roszczeń z takich przepisów ustaw, które normują pracę uczniów, terminatorów (art. 2 i 4 ustawy z dn. 16.V.1922 o urlopach, art. 3 ustawy z dn. 2 lipca 1924 r. o pracy młodocianych i t. d.).

7) Dotyczy to zarówno przypadku, gdy pomiędzy pracownikami zachodzi stosunek umowny, (np. dwie lub więcej osób podejmują się wykonania pewnej roboty za zapłatę wspólną), przy pracy t. zw. brygadowej, jak również wówczas, gdy pomiędzy stronami nie zachodzi stosunek umowny, np. w przypadku rozrachunku z tytułu zastępstwa.

8) Pomimo dość niefortunnego wyrażenia „z należenia“ wydaje się niewątpliwem, że do właściwości sądów pr. należą również spory z „nie należenia“ do instytucji, o których mowa w § 1 p. 4 Prawa, wówczas

§ 2. Z zakresu właściwości, określonej w § 1, nie są wyłączone:

1) spory z umowy o udzielanie nauki przez nauczycieli poza zakładami naukowymi,⁹⁾

2) spory, dotyczące mieszkań,¹⁰⁾ stanowiących uposażenie służbowe lub znajdujących się w domach fabrycz-

więc, gdy skutkiem niezgłoszenia lub opóźnionego zgłoszenia do ubezpieczenia, albo nieuiszczenia, względnie spóźnionego uiszczenia składek ubezpieczeniowych, pracownik lub członkowie jego rodziny pozbawieni zasiłków na wypadek bezrobocia, renty inwalidzkiej, starczej, wdowiej i sieroczej lub renty wypadkowej, odprawy albo innych świadczeń, żądają wynagrodzenia szkód od pracodawcy, ponoszącego odpowiedzialność na zasadzie art. 112 rozp. z dn. 24.XI.1927 r. lub art. 232 ustawy z dn. 28.III.1933.

Przed sąd pracy wystąpić mogą członkowie rodziny pracownika nie tylko wówczas, gdy prawa swe opierają na dziedziczeniu (art. 1 § 3 Prawa), lecz również, gdy mają własne prawo do świadczeń, np. wdowa do odprawy z art. 30 rozp. z dn. 24.XI.1927 r. (S. N. Zb. Urz. 221/33).

Sądy pr. są właściwe również do rozpoznania spraw o wysokość świadczeń z kas bratnich, roszczeń o zwrot składek, przypadających na rzecz tych kas, oraz kas zapomogowych i t. p., wszakże spory dotyczące świadczeń z instytucji ubezpieczeń społecznych oraz składek za ubezpieczenie, jako dotyczących publiczno-prawnego stosunku ubezpieczeniowego, nadal nie należą do właściwości sądów.

9) Niewątpliwem jest, iż nauczyciele, zatrudnieni w szkołach są pracownikami, na których rozciąga się właściwość sądów pr., o ile nie należą do rzędu wskazanych w art. 2 § 1 Prawa. Ponieważ nauczyciele, korepetytorzy i t. p., udzielający lekcji prywatnie nie zawsze znajdują się w stosunku pracy zależnej, Prawo — celem usunięcia wątpliwości — zawiera przepis wyraźny, iż również spory tych osób podlegają właściwości sądów pr.

10) Rozp. o sądach pr. (art. 6 p. f) poddało właściwości sądów pr., jedynie spory dotyczące wypowiedzania i usuwania z mieszkań, gdy Prawo rozciąga je na wszelkie spory dotyczące tych mieszkań, a więc również o naprawy, wynagrodzenie szkód, karę umowną i t. p.

nych i kopalnianych¹¹⁾ (familijnych), a zajmowanych w związku ze stosunkiem pracy — o ile spory te ulegają rozpoznaniu w drodze sądowej.¹²⁾

§ 3. Sądy pracy są właściwe również wtedy, gdy prawa lub obowiązki ze stosunków, wymienionych w § 1, przeszły na inną osobę.¹³⁾

§ 4. Właściwość sądu pracy uchyla właściwość innych sądów,¹⁴⁾ władz oraz komisyj polubownych, rozjem-

11) Spory mogą dotyczyć również objętych ustawą o ochronie lokatorów mieszkań, znajdujących się w domach fabrycznych lub kopalnianych (familijnych) (S. N. Zb. Urz. 54/31, 48/33), bez względu na to, czy zamieszkiwane są przez samych pracowników, czy też ich rodziny, spadkobierców i t. p. (odmiennie pod rządem rozp. o sądach pr. S. N. Zb. Urz. 183/30), a nawet przez osoby trzecie bez tytułu prawnego, o ile tylko mieszkania te zostały zajęte w związku ze stosunkiem pracy. Obojętnem jest, z jakich przyczyn nastąpiło wypowiedzenie pracy (por. art. z ustawy o ochronie lokatorów z dn. 11.IV. 1924 r.).

12) Są to przypadki, gdy z mocy przepisów szczególnych, np. art. 14 rozp. z dn. 28.X.1933 o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. 86/33 poz. 663), eksmisja może być zarządzona w trybie administracyjnym za pośrednictwem organów bezpieczeństwa publicznego.

13) Przejście praw lub obowiązków może nastąpić w drodze dziedziczenia lub naskutek przelewu.

Pod rządem Prawa powodanm i pozwanymi przed sądem pracy mogą być sukcesorzy pracownika lub pracodawcy oraz osoby, na rzecz których dokonano przelewu wierzytelności, wzgl. prawa (art. 168 i nast. K. Z.), lub które przejęły obowiązki dłużnika w drodze umowy lub naskutek nabycia majątku lub przedsiębiorstwa, wzgl. jego wydzierżawienia (art. 188 i 476 K. Z., art. 43 i nast. oraz art. 49 i nast. K. H., art. 35 rozp. o um. o pr. pr. um., S. N. Zb. Urz. 302/34, 366/34).

14) Sądy powszechne nie mogą rozpoznawać sporów, należących do właściwości sądów pr., wszakże sąd powszechny, który był właściwym w chwili wytoczenia powództwa pozostaje właściwym, aż do ukończenia postępowania (art. 51 K. P. C.).

Sąd powszechny bierze z urzędu pod rozagę niewłaściwość sąw,

czych i specjalnych, powołanych ustawowo do załatwiania zatargów między pracodawcami a pracownikami,¹⁵⁾ z zastrzeżeniem przepisów art. 50.

§ 5. Strony nie mogą poddać sprawy, należącej do właściwości sądu pracy, innemu sądowi,¹⁶⁾ władzy lub komisji¹⁷⁾, ani poddać sądowi pracy sprawy, należącej do innego sądu, władzy lub komisji, mogą jednak poddać spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego lub instytucji rozjemczej w trybie, określonym w art. 37.¹⁸⁾

Art. 2. § 1. Do właściwości sądów pracy nie należą spory:¹⁹⁾

gdyż jest ona nieusuwalna na podstawie umowy stron (art. 27 Prawa i art. 236 K. P. C.).

Odrzucenie pozwu przez sąd powszechny w razie niewłaściwości tego sądu następuje w trybie art. 213 ze skutkami art. 214 K. P. C. i art. VI przep. wpraw. K. P. C., a przekazanie sprawy sądowi pracy w trybie art. 238 K. P. C. (patrz art. 26 Prawa).

15) Patrz art. 3 § 2 oraz art. 50 Prawa.

Sąd pracy nie jest właściwym do rozstrzygnięcia sporu rozpoznawanego przez nadzwyczajną komisję rozjemczą, powołaną na zasadzie rozp. z dn. 27.X.1933 r. ((Dz. U. 82/33, poz. 614) pod warunkiem wskazanym w § 34 rozp. z dn. 24.I.1934 (Dz. U. 13/34 poz. 104).

16) Przepis § 5 wyłącza stosowanie art. 52 K. P. C. Patrz art. 27, uw. 14 do art. 1 § 4 i uw. 70 do art. 17 Prawa.

17) Zakaz pozbawia skutków prawnych zawarty w umowie indywidualnej lub zbiorowej, układzie zbiorowym, przepisach służbowych i pragmatycznych i t. p. warunek o poddaniu sporu pod rozpoznanie sądów, władz, komisji i t. p. w sprawach, dla których właściwym jest sąd pr. z wyjątkiem tych spraw, o których mowa w art. 1 § 1 p. 5 Prawa oraz w uwagach 149, 150 i 151 do art. 37.

18) Patrz uw. 149, 150 i 151 do art. 37.

19) Jakkolwiek z redakcji art. 2 możnaby dojść do wniosku, że wszelkie spory osób, wymienionych w tym przepisie, wyłączone są z kom-

1) pracowników umysłowych,²⁰⁾ zatrudnionych na podstawie umowy²¹⁾ w urzędach²²⁾ i szkołach państwowych²³⁾ oraz samorządu terytorjalnego,²⁴⁾

petencji sądów pracy, wydają się niewątpliwem, że wyłączone są tylko te spory które wynikają z zatrudnienia, o którym mowa w pp. 1 i 2, i że spory tych osób wynikłe z innych ich zatrudnień (w ramach art. 1) winny rozpoznawać sądy pracy np. spór kontraktowego urzędnika państwowego o wynagrodzenie za pracę w przedsiębiorstwie prywatnem lub nauczyciela szkoły państwowej o wynagrodzenie za korepetycje.

Dla rozpoznania sporów, o których mowa w p. 1 właściwymi będą sądy powszechne.

20) Przez pracowników umysłowych należy rozumieć wszystkich pracowników świadczących usługi umysłowe bez względu na to, czy należą do kategorii pracowników umysłowych, wymienionych w art. 2 rozp. z dn. 16.III.1928 o umowie o pracę prac. umysł.

Prawo nie wyłączyło z właściwości sądów pracy sporów kontraktowych pracowników fizycznych. Może być tedy pozwany przed sąd pracy Skarb Państwa przez woźnych, szoferów i t. p. zatrudnionych w urzędach i szkołach wskazanych w p. 1.

21) Podkreślono, że przepis dotyczy pracowników t. zw. „kontraktowych“. Wyłączenie sporów, dotyczących osób, znajdujących się w stosunku publiczno-prawnym wynika z § 1 i uwagi 4) do art. 1.

22) Wyłączone są spory pracowników umysłowych, zatrudnionych w urzędach, t. j. w organach Państwa, uprawnionych do wykonywania aktów władzy (S. N. Zb. Urz. Nr. 590/30), a nie w instytucjach państwowych, (S. N. Zb. Urz. Nr. 61/63, Nr. 190/34) oraz w przedsiębiorstwach państwowych.

Okoliczność, iż rozporządzeniem Ministra instytucja państwowa została nazwana „urzędem“ nie stoi na przeszkodzie uznaniu jej za instytucję, o ile z uprawnień jej przysługujących wynika, że nie mają one nic wspólnego z wykonywaniem aktów władzy, co stanowi zasadniczą atrybucję urzędów państwowych. (S. N. z dn. 19.I.1933, OSP — XII — 353).

Wyłączenie dotyczy jedynie tych osób, które są funkcjonariuszami urzędów i spełniają czynności, związane bezpośrednio z funkcjonowaniem

Uwagi 23 i 24 — na nast. str.

2) pracowników²⁵⁾ i praktykantów²⁶⁾ w gospodar-

tych urzędów (por. S. N. Zb. Urz. Nr. 17/34), wobec czego przepis p. 1 § 1 art. 2 nie stosuje się do osób, które tylko pracują w budynkach, zajętych przez urzędy lub dla potrzeb urzędów, ale nie wykonują czynności, których spełnienie stanowi zadanie urzędu np. do inżyniera, nadzorującego instalację ogrzewniczą gmachów sądowych, lub kierującego ruchem na kolejce, którą dowożone są materiały potrzebne dla budowy twierdzy i t. p.

Do str. 14.

23) Wyłączenie nie dotyczy pracowników zatrudnionych w zakładach naukowych i wychowawczych, niebędących szkołami w rozumieniu ustawy o ustroju szkolnictwa (Dz. U. 38/32 poz. 389). Szkołami państwowymi są te, które utrzymuje wyłącznie Państwo (art. 1(1) powoł. ustawy).

Wyłączenie nie dotyczy osób zatrudnionych w szkołach prywatnych, zakładach naukowych i wychowawczych, o którym mowa w ustawie z dn. 11.III.1932 (Dz. U. 33/32 poz. 343) oraz w urzędach i szkołach samorządu gospodarczego, religijnego i t. d.

Do str. 14.

24) Nie są wyłączone osoby zatrudnione w instytucjach i przedsiębiorstwach samorządu terytorjalnego.

25) 26) umysłowych i fizycznych bez względu na rodzaj wykonywanej pracy, byleby pozostawała w bezpośrednim związku z prowadzeniem gospodarstwa i była wykonywana na jego terenie; przepis art. 2 § 1 p. 2 dotyczy nietylko osób, pracujących przy uprawie roli, lecz również przy zbieraniu i przetwarzaniu płodów, obsłudze inwentarza martwego i t. p., natomiast nie dotyczy on osób zatrudnionych w gospodarstwie domowym właściciela (guwernerów, nauczycieli, służby domowej i t. p.) lub w instytucjach przez niego urządzonych (szkołach, aptekach, szpitalach i t. d.). Wyłączenie nie obejmuje również osób zatrudnionych w biurach zarządów dóbr i majoratów, znajdujących się poza obrębem samych dóbr w ośrodkach miejskich oraz w biurach syndykatów rolniczych, central handlowych sprzedaży i zakupu produktów rolnych, w instytucjach komasacyjnych i meljoracyjnych.

stwach rolnych,²⁷⁾ leśnych²⁸⁾ i ogrodowych²⁹⁾ oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych,³⁰⁾ które nie mają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego,³¹⁾ a znajdują się poza obszarami gmin miejskich.³²⁾

27) Prawo nie wspomina o gospodarstwach hodowlanych, rybnych, łowieckich i pszczelarskich, które w rozumieniu Kodeksu Handlowego (art. 2 § 3) są gospodarstwami rolnymi, podobnie jak leśne i ogrodowe;

Bez względu na rozmiar gospodarstwa, zawód właściciela, ilość zatrudnionych pracowników i t. p.

28) Prowadzenie wyciętu i obróbki drzewa sposobem przemysłowo-handlowym, niemieszczące się w ramach zwykłej gospodarki leśnej, nie stanowi gospodarstwa leśnego.

29) Wylączenie dotyczy osób zatrudnionych zarówno przy bezpośredniej produkcji warzyw, owoców, kwiatów, sadzonek i t. p., jak w administracji gospodarstw ogrodowych, znajdującej się na miejscu oraz przy instalacjach ogrzewniczych, wodnych i t. p.

30) W cukrowniach, gorzelniach, młynach, tartakach, krochmalniach i t. d.

31) Ocena, czy przedsiębiorstwo ma przeważający charakter przemysłowy lub handlowy, należy do sądu rozpoznającego spór. Wskazówkę w tym względzie zawiera rozp. Min. Op. Sp. z dn. 19.I.1934 r. w sprawie zakładów pracy ściśle z rolnictwem związanych, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego (Dz. U. 11/34 poz. 95).

32) Słowa „znajdują się“ dotyczą zarówno gospodarstw, jak przedsiębiorstw z nimi związanych. Siedziba właściciela, wzgl. zarządu przedsiębiorstwa jest obojętna i rozstrzyga okoliczność, czy samo gospodarstwo lub przedsiębiorstwo znajduje się poza obszarem gminy miejskiej.

Spory osób, o których mowa w art. 2 § 1 p. 2 podlegają właściwości sądów powszechnych i komisji rozjemczych, powołanych na mocy ustawy z 1.VIII.1919 r. w brzmieniu rozp. z dn. 25.IX.1932 r. Spory wynikłe pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi na tle stosowania art. 212 ustawy z dn. 28.III. 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (scaleniowej) rozstrzygają komisje rozjemcze, a w województwach poznańskim i pomorskim sądy powszechne (art. 212 ust. 7). To samo dotyczy sporów, o których mowa w art. 232 ustawy scaleniowej.

§ 2. Rozporządzenie Ministrów. Sprawiedliwości, Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych może poddać właściwości sądów pracy spory osób, wymienionych w § 1 pkt. 2, bądź na całym obszarze Państwa, bądź na jego części.

Art. 3. § 1. W miejscowościach, które nie należą do okręgu żadnego sądu pracy, sprawy, należące do właściwości sądu pracy,³³⁾ rozstrzygają sądy grodzkie,³⁴⁾ jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 5.000 złotych.³⁵⁾ Postępowanie normuje kodeks postępowania cywilnego,³⁶⁾ jednakże co do właściwości miejscowej sądu stosuje się przepisy art. 17 prawa niniejszego, co do kosztów sądowych — art. 39, co do zastępstwa stron przez pełnomocników — art. 21 z tą zmianą, że adwokat może być pełnomocnikiem strony w każdej sprawie.³⁷⁾

§ 2. Sprawy dotyczące dozorców domowych w tych miejscowościach rozstrzygają powołane ustawowo komisje.³⁸⁾

33) Patrz art. 1 i 2.

34) Jednoosobowo bez udziału ławników.

35) Jeżeli wartość przedmiotu sporu przewyższa 5.000 zł., w miejscowościach, które nie należą do okręgu żadnego sądu pracy, sprawy, należące do właściwości sądu pracy, rozstrzygają sądy okręgowe.

36) W postępowaniu przed sądami grodzkimi, orzekającymi na zasadzie art. 3, jakoteż w postępowaniu przed sądami okręgowymi, rozstrzygającymi środki odwoławcze od orzeczeń sądów grodzkich w sprawach, należących do właściwości sądu pracy, przepisy Prawa — poza art. 17, 21 i 39 — nie obowiązują. W szczególności nie mają zastosowania w postępowaniu tem art. art. 14, 20, 24, 29, 30—36 Prawa. Sąd okręgowy rozstrzyga środki odwoławcze od orzeczeń sądów grodzkich jednoosobowo, a jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie przenosi 500 zł. — w składzie trzech sędziów (art. XLV¹) przep. w prow. K. P. C.).

37) bez względu na wartość przedmiotu sporu.

38) Przewidziane w ustawie z dn. 23.I.1920 (Dz. U. 8/20 poz. 53) oraz rozp. z dn. 23.XII.1918 o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy str. 1456).

II. Ustrój.

Art. 4. § 1. Poszczególne samoistne sądy pracy ustanawiają Minister Sprawiedliwości oraz Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Przemysłu i Handlu.³⁹⁾

§ 2. W razie, gdy utworzenie samoistnego sądu pracy nie jest wskazane, Minister Sprawiedliwości i Minister Opieki Społecznej będą władni utworzyć sąd pracy przy sądzie grodzkim.⁴⁰⁾

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się także w razie zniesienia sądów pracy, w szczególności zaś przepis § 1 przy dokonywaniu zmian siedzib lub granic okręgów poszczególnych samoistnych sądów pracy.

§ 4. Koszty utrzymania sądów pracy ponosi Skarb Państwa.

Art. 5. Rozporządzenie, ustanawiające samoistny sąd pracy, określa jego okrąg. Okrąg samoistnego sądu pracy obejmować może jeden lub więcej obszarów gminnych.

Art. 6. § 1. Sąd pracy składa się z przewodniczącego, zastępcy lub zastępców przewodniczącego oraz co najmniej dziesięciu ławników i podwójnej liczby zastępców ławników z każdej z dwóch grup: pracodawców oraz pracowników.

§ 2. Przewodniczącego i zastępcę (zastępców) przewodniczącego sądu powołuje z pośród sędziów Minister Sprawiedliwości. Pełnienie tych obowiązków w sądzie pracy przy sądzie grodzkim (art. 4 § 2) może być powierzone sędziom, urzędującym w tym sądzie.

39) Obecnie istnieją samoistne sądy pracy: w Warszawie, Białej, Białymstoku, Drohobyczu, Łodzi, Sosnowcu, Wilnie, Częstochowie, Chrzanowie, Lublinie, Krakowie, Lwowie i Bielsku.

40) Obecnie istnieją sądy pracy przy sądach grodzkich w Radomiu, Zawierciu i Tarnowie.

§ 3. O ile prawo niniejsze nie zawiera postanowień odmiennych — do ustroju, administracji sądowej i urzędowania w sądach pracy, tudzież do nadzoru nad temi sądami stosuje się odpowiednio przepisy, dotyczące w tym zakresie sądów grodzkich.⁴¹⁾

§ 4. Sędzia, powołany do pełnienia obowiązków przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego sądu pracy przy sądzie grodzkim z grona sędziów tego sądu grodzkiego, podlega nadal pod względem służbowym sędziemu, sprawującemu kierownictwo tego sądu grodzkiego.

§ 5. Do każdego samoistnego sądu pracy powinna być przeznaczona odpowiednia liczba urzędników sądowych i funkcjonariuszów niższych.

§ 6. Zasady uposażenia sędziów, powołanych na stanowisko przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego samoistnego sądu pracy, określają ogólne przepisy,⁴²⁾ regulujące wysokość uposażenia sędziów i prokuratorów, przyczem w zakresie tych przepisów przewodniczący samoistnego sądu pracy jest zrównany z sędzią grodzkim, sprawującym kierownictwo sądu grodzkiego, liczącego ponad 15 sędziów.⁴³⁾

Art. 7. § 1. Ławników sądów pracy i sądów okrę-

41) Prawo o ustroju sądów powszechnych z dn. 6.II. 1928 r. (Dz. U. 12/28, poz. 93) w brzmieniu ustalonym w obwieszczeniu z dn. 15.XI. 1932 (Dz. U. 102/32, poz. 863), rozp. Min. Spraw. z dn. 15.XII. 1932 r. w przedmiocie regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów w sprawach cywilnych (Dz. U. 114/32, poz. 941) oraz rozp. Min. Spraw. z dn. 1.XII. 1932 r. o regulaminie ogólnym (Dz. U. 110/32, poz. 905).

42) Rozp. z dn. 28.X. 1933 o uposażeniu sędziów oraz prokuratorów (Dz. U. 86/33, poz. 665) i rozp. Rady Min. z dn. 19.XII. 1933 o zasadach zaszerogowania do grup uposażenia sędziów i t. d. (Dz. U. 102/33, poz. 782).

43) t. j. otrzymuje uposażenie zasadnicze grupy III. lub IV. i dodatek funkcyjny w wysokości 100 zł. (§§ 1 i 4 rozp. z dn. 19.XII. 1933).

gowych, powołuje⁴⁴⁾ w równej liczbie z każdej z dwóch grup (art. 6 § 1) na okres trzyletni Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Opieki Społecznej oraz jednego z następujących Ministrów: Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych i Ministra Spraw Wewnętrznych — zależnie od ich właściwości — na podstawie list kandydatów, przedstawionych:

1) z grupy pracodawców — przez czynne w okręgu danego sądu izby przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze oraz stowarzyszenia zawodowe pracodawców, niereprezentowanych w tych izbach, tudzież izby rolnicze oraz stowarzyszenia zawodowe pracodawców rolnych, przez zarządy instytucyj, przedsiębiorstw, wytwórni i banków państwowych oraz samorządu terytorjalnego, nie należących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców, a czynnych w okręgu danego sądu;⁴⁵⁾

2) z grupy pracowników — przez stowarzyszenia zawodowe pracownicze, czynne w okręgu danego sądu.

§ 2. Jednocześnie powoływana jest podwójna liczba zastępców ławników dla każdego sądu pracy lub sądu okręgowego.

§ 3. Przy powoływaniu ławników i zastępców ławników z grupy pracodawców przedstawiane kandydatury powinny być uwzględniane w miarę możliwości proporcjonalnie do liczby pracowników, zatrudnionych przez ogół członków stowarzyszeń zawodowych pracodawców oraz przez instytucje, przedsiębiorstwa, wytwórnie i banki państwowe oraz samorządu terytorjalnego, uprawnione do przedstawiania list kandydatów, z grupy zaś pracowni-

---

44) Prawo przyjęło zasadę powoływania ławników, a nie wyboru ich przez grupy zainteresowane. Przy powoływaniu ławników Ministrowie nie są skrępowani kolejnością nazwisk na listach i władni są powoływać z tych list osoby, które uznają za odpowiednie według swego swobodnego uznania.

45) Przedstawiciele przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych zasiadają jako ławnicy z grupy pracodawców.

ków — o ile możności, proporcjonalnie do liczby pracowników, zrzeszonych w stowarzyszeniach zawodowych pracowniczych.

§ 4. W razie nieistnienia w okręgu danego sądu stowarzyszeń zawodowych, wymienionych w § 1, lub w razie uchylenia się tych stowarzyszeń od przedstawienia kandydatów w wyznaczonym terminie, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu lub Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych powołuje odpowiednie kategorie ławników i ich zastępców z urzędu.

§ 5. W razie zmniejszenia się w czasie trwania kadencji liczby ławników i ich zastępców danego sądu tak dalece, że wpływa to ujemnie na sprawność czynności sądowych, a także w przypadku zmiany granic okręgu sądu, może nastąpić na czas trwania danej kadencji dodatkowe powołanie odpowiedniej liczby ławników i ich zastępców na zasadach, wyrażonych w paragrafach poprzedzających.

§ 6. Przepisy szczegółowe co do wykonania przepisów § 1 — 5 ustala rozporządzenie Ministrów, wymienionych w § 1.⁴⁶⁾

§ 7. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami: Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych mogą przekazać na obszarze całego państwa lub na poszczególnych obszarach okręgów sądów apelacyjnych powoływanie ławników i ich zastępców prezesom sądów apelacyjnych na podstawie wspólnych wniosków okręgowych inspektorów pracy i wojewódzkich władz administracji ogólnej, z uwzględnieniem list kandydatów, stosownie do przepisów § 1 — 3. Rozporządzenia te określają zarazem odpowiednie stosowanie przepisów § 4 i 5 artykułu

⁴⁶⁾ W myśl art. 47 do czasu wydania rozporządzenia, przewidzianego w art. 7 § 6, obowiązuje rozp. z dn. 30.XI. 1928 (Dz. U. 98/28, poz. 867).

niniejszego, art. 8 § 5, art. 10 i zdania drugiego § 2 art. 13.

Art. 8. § 1. Ławnikiem lub jego zastępcą może być obywatel polski,⁴⁷⁾ który korzysta w pełni z praw cywilnych⁴⁸⁾ i obywatelskich,⁴⁹⁾ jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat, posiada znajomość zawodu,⁵⁰⁾ który reprezentuje, i włada językiem polskim w słowie i piśmie.⁵¹⁾

§ 2. Od zajmowania stanowiska ławnika i jego zastępcy wyłączeni są: duchowni i zakonnicy, członkowie Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej oraz funkcjonariusze państwowi⁵²⁾ i wojskowi w służbie czynnej.

§ 3. Powołanie na stanowisko ławnika lub jego za-

47) Patrz ustawę z dn. 20.I. 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. 7/20, poz. 44). Mogą być ławnikami obywatele polscy obojga płci.

48) Nie mogą być ławnikami bezwłasnowolni i upadli dłużnicy.

49) Nie mogą być ławnikami osoby wymienione w art. 3 ustawy z dn. 28.VII. 1922 o Ordynacji Wyborczej do Sejmu (Dz. U. 66/22, poz. 590) oraz osoby, skazane na utratę praw publicznych (art. 44, 45, i 47 K. K.).

50) Przez znajomość zawodu rozumieć należy zdaniem naszym znajomość stosunków, panujących w danym zawodzie wzgl. w danej gałęzi pracy i dostateczne obeznanie z techniką pracy tego zawodu. Nie jest natomiast koniecznym, aby ławnik sam posiadał umiejętność wykonywania zawodu, który reprezentuje. Warunku tego nie zawierało rozp. o sądach pracy.

51) Warunki wskazane w art. 8 § 1 dotyczą zarówno ławników z grupy pracodawców, jak z grupy pracowników.

52) Zatrudnieni zarówno w urzędach, jak w instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych. Według rozp. o sądach pr. (art. 13) funkcjonariusze państwowi, zatrudnieni w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych, nie byli od zajmowania stanowiska ławnika wyłączeni.

Mogą być ławnikami emerytowani funkcjonariusze państwowi, tudzież pracownicy kontraktowi zatrudnieni w urzędach, instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych.

stępcy pracownika instytucji komunikacyjnej może nastąpić jedynie za zgodą władz przełożonych danej instytucji.

§ 4. Można odmówić przyjęcia lub złożyć objęty urząd ławnika lub jego zastępcy, jeżeli kandydat lub ławnik albo jego zastępca:

- 1) przekroczył 60 rok,
- 2) dotknięty jest ułomnością, utrudniającą sprawowanie urzędu, lub upadkiem sił fizycznych lub umysłowych,
- 3) nie mieszka lub przestaje mieszkać w okręgu danego sądu,
- 4) w poprzedniej kadencji pełnił obowiązki ławnika lub zastępcy ławnika,
- 5) utracił charakter reprezentanta tej grupy, z której był przedstawiony lub powołany,⁵³⁾
- 6) wykonywa osobiście przemysł bez udziału pracowników.

§ 5. O dopuszczalności odmowy przyjęcia lub złożenia urzędu ławnika lub zastępcy ławnika orzeka Minister Sprawiedliwości.

§ 6. Ławnicy i ich zastępcy nie mogą doznawać utrudnień ze strony pracodawców przy pełnieniu swych obowiązków.⁵⁴⁾

Art. 9. § 1. Ławnicy i ich zastępcy są w sprawowaniu swych urzędów niezawiśli i podlegają tylko ustawom.⁵⁵⁾

53) Np. osoba powołana na ławnika z grupy pracowników staje się pracodawcą. W tym przypadku, kolegium administracyjne właściwego sądu okręgowego może usunąć ławnika lub zastępcę ławnika z urzędu na wniosek przewodniczącego sądu pracy lub prezesa sądu okręgowego (art. 13).

54) Patrz art. 29 rozp. o um. o pr. pr. um.

55) Poz. art. 77 ustawy konstytucyjnej z dn. 17.III.1921 r. (Dz. U. 44/21, poz. 267) i art. 79 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 12/28, poz. 93).

§ 2. Ławnicy i ich zastępcy składają przed objęciem urzędu przed przewodniczącym sądu pracy (prezesem sądu okręgowego) następujące przyrzeczenie:

„Przyrzekam, że na powierzonym mi urządzie ławnika (zastępcy ławnika) sądu pracy (sądu okręgowego) będę sumiennie i gorliwie spełniał powierzone mi obowiązki, poświęcając im całą swą wiedzę i doświadczenie, a sprawiedliwość bezstronnie i zgodnie z przepisami prawa oraz zasadami słuszności wymierzał“.

§ 3. W zakresie obowiązku dochowania tajemnicy ławnicy i ich zastępcy są zrównani z sędziami.⁵⁶⁾

Art. 10. Listę, zawierającą nazwiska i miejsce zamieszkania wszystkich ławników i zastępców ławników, Minister Sprawiedliwości ogłasza w „Monitorze Polskim“.

Art. 11. § 1. Ławnicy i ich zastępcy pełnią swe obowiązki bezpłatnie, wszakże utrzymujący się z dziennego zarobku otrzymują na żądanie odszkodowanie za utracony zarobek, zamieszkali zaś poza siedzibą sądu — diety⁵⁷⁾ oraz zwrot kosztów przejazdu.

§ 2. Wysokość, jak również zasady ustalania i wypłacania odszkodowania, diet oraz kosztów przejazdu określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.⁵⁸⁾

Art. 12. § 1. Za nieusprawiedliwione niestawienie do sądu lub uchylanie się od spełniania obowiązków urzędowych przewodniczący sądu pracy, a w sądzie okręgowym — prezes może ukarać ławnika lub zastępcę ławnika karą porządkową w wysokości do 500 złotych oraz obciążyć na rzecz Skarbu Państwa kosztami, wywołanemi

56) Patrz art. 120 prawa o ustroju sądów powszechnych.

57) 58) W myśl art. 47 do czasu wydania rozporządzenia przewidzianego w art. 11 § 2 obowiązuje rozp. z dn. 30.XI. 1928 (Dz. U. 98/28, poz. 869) ze zmianą wprowadzoną przez rozp. z dn. 7.VI. 1932 r. (Dz. U. 61/32, poz. 578).

odroczeniem rozprawy lub innych czynności sądowych z powodu niestawiennictwa ławnika.

§ 2. Od orzeczenia przewodniczącego sądu pracy, a w sądzie okręgowym — prezesa, ukarany ławnik lub zastępca ławnika może w przeciągu dni czterestu od dnia doręczenia orzeczenia wnieść sprzeciw do właściwego sądu, który orzeka ostatecznie w składzie, złożonym z przewodniczącego sądu pracy, a w sądzie okręgowym — z prezesa, jako przewodniczących, oraz 4 ławników, po dwóch z każdej z dwóch grup: pracodawców i pracowników, na rozprawie niejawniej, wszakże z prawem wezwania ukaranego, a na jego żądanie z obowiązkiem dopuszczenia go do udzielenia osobistych wyjaśnień.

§ 3. W razie niemożności ściągnięcia kary porządkowej, sąd, który ją wymierzył, zamienia ją według swego uznania na areszt do dwóch tygodni.

§ 4. Co do ściągnięcia i użycia kary porządkowej stosuje się tryb, przewidziany dla grzywien w postępowaniu karno-sądowym.

§ 5. Odpis skazującego orzeczenia, jak również — w przypadku wniesienia sprzeciwu przez ukaranego ławnika — odpis protokołu rozprawy niejawniej właściwy sąd przedstawia prezesowi sądu okręgowego.

Art. 13. § 1. Kolegium administracyjne właściwego sądu okręgowego może usunąć ławnika lub zastępcę ławnika z urzędu na wniosek przewodniczącego sądu pracy lub prezesa sądu okręgowego, gdy chodzi o usunięcie ławnika lub zastępcy ławnika sądu okręgowego:

1) jeżeli co do niego zajdą lub staną się wiadome okoliczności, które wyłączają go od zajmowania stanowiska ławnika (art. 8) ;

2) jeżeli utracił charakter reprezentanta tej grupy, z której był powołany, oraz

3) jeżeli dopuścił się poważnego naruszenia swoich obowiązków urzędowych, a w szczególności w razie niedochowania tajemnicy (art. 9 § 3) lub trzykrotnego ukarania karą porządkową (art. 12).

§ 2. Orzeczenie kolegium administracyjnego sądu okręgowego jest ostateczne. Odpis orzeczenia przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

III. Postępowanie.

Art. 14. § 1. O ile prawo niniejsze nie zawiera przepisów odmiennych,⁵⁹⁾ sądy pracy prowadzą rozprawy⁶⁰⁾ i orzekają⁶¹⁾ w kompletach, składających się z przewodniczącego lub jego zastępcy, jednego ławnika lub zastępcy ławnika z grupy pracodawców i jednego ławnika lub zastępcy ławnika z grupy pracowników, przyczem przy rozpoznawaniu spraw pracowników umysłowych ławnikiem z grupy pracowników powinna być osoba, należąca do kategorii przedstawicieli pracowników umysłowych, a przy rozpoznawaniu spraw pracowników fizycznych — osoba, należąca do kategorii przedstawicieli pracowników fizycznych.⁶²⁾

§ 2. Przy rozpoznawaniu spraw, dotyczących gospodarstw rolnych, leśnych i ogrodowych tudzież przedsiębiorstw z nimi związanych, ławnikami powinny być osoby, należące do kategorii przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych.

59) Przepis, stanowiący, iż w sesjach pojednawczych biorą udział tylko dwaj ławnicy, przyczem przewodniczy jeden z tych ławników, wyznaczony przez przewodniczącego sądu pracy, zawiera art. 24 Prawa.

60) Posiedzenia wyznaczone na rozprawy są jawne (art. 167 § 1 K. P. C.). Sąd uchyla jawność rozprawy z urzędu, lub może uchylić na wniosek strony w przypadkach wymienionych w art. 168 K. P. C. Przepisy o posiedzeniach sądowych zawarte są w art. 164—179 K. P. C., a o rozprawach w art. 221—242 K. P. C.

61) O orzeczeniach sądowych art. 339—382 K. P. C. i art. 28—30 Prawa.

62) Niezachowanie postanowienia może spowodować uchylenie wyroku, gdyż postępowanie byłoby dotknięte nieważnością (art. 409 p. 5 K. P. C.).

§ 3. Zasady, według których przewodniczący sądu pracy powoływać będzie na posiedzenia sądowe poszczególnych ławników i ich zastępców, określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Opieki Społecznej.⁶³⁾

Art. 15. Wszystkie postanowienia poza rozprawą sądową oraz zarządzenia i orzeczenia natury administracyjnej i porządkowej wydaje przewodniczący⁶⁴⁾ sądu pracy lub jego zastępca. Dotyczy to również wydawania nakazów w postępowaniach nakazowem⁶⁵⁾ i upominawczem.⁶⁶⁾

63) Do czasu wejścia w życie rozporządzenia, przewidzianego w art. 14 § 3 obowiązuje rozp. z dn. 30.XI. 1928 r. (Dz. U. 98/28 poz. 868).

64) Do przewodniczącego należy: wyznaczanie terminów rozpraw (art. 221 K. P. C.), zarządzenie wymiany między stronami pism przygotowawczych (art. 222 K. P. C.), zarządzenia przed rozprawą w myśl art. 223 K. P. C., kierownictwo rozprawą (art. 171, 227, 240 K. P. C.) i nadzór nad protokołem (art. 174—176 K. P. C.), pozostawienie bez biegu lub zwrot pisma procesowego (art. 141 K. P. C.), przedłużenie lub skrócenie terminu sądowego (art. 182 K. P. C.), nadawanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym sądu pracy (art. 529 § 2 K. P. C.), wszelkie postanowienia oraz zarządzenia tymczasowe, zabezpieczające powództwo, wydawane na posiedzeniu niejawnem etc. Od zarządzeń przewodniczącego w toku rozprawy strony mogą odwołać się do sądu, na którego postanowienie niema zażalenia (art. 242 K. P. C.), natomiast na postanowienia i zarządzenia przewodniczącego poza rozprawą, o ile K. P. C. nie zawiera odmiennego przepisu, służy zażalenie do sądu okręgowego w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia (art. 419 § 1, art. 421 § 2 K. P. C.).

65) Przepisy o postępowaniu nakazowem zawarte są w art. 458—468 K. P. C. i art. 36 Prawa. W razie wniesienia przez pozwanego zarzutów, przewodniczący sądu pracy wyznaczy rozprawę, na której sąd orzeka w zwykłym składzie t. j. przewodniczącego i dwóch ławników lub kieruje sprawę do postępowania pojednawczego (art. 24).

66) Przepisy o postępowaniu upominawczem zawarte są w art. 469—478 K. P. C. Na obszarze Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz sądów okręgowych w Kielcach, Lublinie, Zamościu i Radomiu przepisy te weszły

Art. 16. O ile prawo niniejsze nie zawiera przepisów odmiennych,⁶⁷⁾ do właściwości i postępowania w sprawach, wszczętych przed sądami pracy, stosuje się przepisy o właściwości i postępowaniu w sprawach cywilnych, wszczętych przed sądami grodzkimi.⁶⁸⁾

Art. 17. § 1. Powód może⁶⁹⁾ według swego uznania wytoczyć powództwo wyłącznie⁷⁰⁾ bądź przed sąd,

---

w życie w dniu 1 marca 1935 r. na mocy rozp. z dn. 17.XII. 1934 r. (Dz. U. 109/34 poz. 970).

Postępowanie upominawcze dopuszczalne jest tylko w sprawach o roszczenia pieniężne do wysokości tysiąca złotych (art. 469 K. P. C.). W razie wniesienia przez pozwanego sprzeciwu, przewodniczący sądu pracy wyznaczy rozprawę, na której sąd orzeka w zwykłym składzie t. j. przewodniczącego i dwóch ławników lub kieruje sprawę do postępowania pojednawczego (art. 24).

67) Odmiennie przepisy zawarte w Prawie dotyczą właściwości miejscowej (art. 17), wyłączenia ławników (art. 19), spółuczestnictwa (art. 20), zastępstwa (art. 21), pouczeń (art. 22), terminu rozprawy (art. 23), postępowania pojednawczego (art. 24), sporządzenia wyroku (art. 29), wykonalności wyroku (art. 30), apelacji (art. 31), wstrzymania wykonania wyroku (art. 34), kasacji (art. 35), postępowania nakazowego (art. 36), zapisu na sąd polubowny (art. 37).

68) Ogólne przepisy K. P. C. z uwzględnieniem przepisów dotyczących postępowania przed sądami grodzkimi (art. 383 i nast., oraz art. 418 pp. 1 i 2 K. P. C.).

69) Prawo wyboru jednego z pośród sądów, o których mowa w art. 17 § 1 służy powodowi bez względu na to, czy jest pracownikiem, czy pracodawcą.

70) Właściwość miejscowa sądu jest wyłączna, nie może być przeto zmieniona umową stron (art. 52 § 2 K. P. C.). Jest ona przemiennej w ramach art. 17. Przepisy art. 32—39 K. P. C. nie mają zastosowania. Mimo braku w Prawie szczególnego w tym przedmiocie przepisu (por. art. 22 ust. 3 rozp. o sądach pr.) sąd pilnuje właściwości wyłącznej z urzę-

w którego okręgu jest, była lub miała być wykonywana praca,⁷¹⁾ bądź przed sąd, w którego okręgu znajduje się zakład pracy lub siedziba zarządu⁷²⁾ przedsiębiorstwa, bądź przed sąd właściwości ogólnej pozwanego.⁷³⁾

du, niezależnie od wniosku stron, w każdym stanie sprawy (art. 236 K. P. C.).

Sądzimy, że umowa stron, poddająca spór już wynikły lub spory przyszłe jednemu z sądów, właściwych według art. 17, z wyłączeniem innych, np. sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba zarządu przedsiębiorstwa jest ważna. Natomiast prorogacja jakiegobądź sądu, nawet sądu pracy, poza wymienionemi w art. 17 § 1 jest bezskuteczna.

Art. 17 § 1 i powyższe uwagi dotyczą również sądu grodzkiego, zastępującego sąd pracy na zasadzie art. 3 § 1 Prawa.

71) W wypadkach, gdy praca wykonywana jest poza zakładem pracy, np. przy montażu maszyn, przy budowie mostów i dróg, zakładaniu instalacyj wodociągowych, elektrycznych i t. p.

72) Siedziba kupca rejestrowego zgłoszona do rejestru handlowego, a gdy spór dotyczy przedsiębiorstwa nieujawnionego w rejestrze — miejsce, w którym faktycznie sprawowany jest zarząd przedsiębiorstwa. Sąd siedziby oddziału przedsiębiorstwa nie jest właściwy, o ile w siedzibie tej nie mieści się zakład pracy, ani praca nie jest wykonywana.

Jeżeli pozwany nie jest przedsiębiorstwem, lecz np. związkiem, instytucją dobroczynną i t. p. powództwo nie może być wytoczone według siedziby zarządu, o ile znajduje się ona poza zakładem pracy lub miejscem jej wykonywania, a właściwość sądu nie wynika z art. 31 K. P. C.

73) t. zn. poza przypadkami szczególnymi (art. 25—30 K. P. C.) — sąd, w którego okręgu pozwany, wzgl. jeden z pozwanych ma miejsce zamieszkania (art. 25 i 45 K. P. C.). Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa lub przedsiębiorstwom, które zastępuje Prokuratorja Generalna może być wytoczone według siedziby urzędu Prokuratorji, powołanego do zastępstwa Skarbu przed sądem (art. 30 K. P. C.). Powództwo przeciwko spółce handlowej, stowarzyszeniu, gwarectwu, zakładowi, związkowi komunalnemu, kościołowi, fundacji lub innemu przedmiotowi, nie będącemu osobą fizyczną, — może być wytoczone według miejsca ich siedziby. Sie-

§ 2. Przepis § 1 nie narusza przepisu art. 89 statutu Banku Polskiego (Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr. 113, poz. 966) o wyłącznej właściwości sądów w Warszawie w sprawach przeciwko Bankowi Polskiemu.

Art. 18. W sporach o właściwość⁷⁴⁾ sąd pracy jest zrównany z sądem grodzkim.⁷⁵⁾

Art. 19. § 1. Ławnik lub zastępca ławnika jest wyłączony z mocy samej ustawy⁷⁶⁾ również⁷⁷⁾ wtedy, gdy zatrudnia jedną ze stron lub jest przez nią zatrudniony,

działając w braku innych danych, jest miejscowość, w której znajduje się zarząd (art. 31 K. P. C.).

W sprawach przeciwko masie upadłości sądem właściwości ogólnej jest sąd rzeczowo właściwy w siedzibie sądu, w którym toczy się postępowanie upadłościowe (art. 65 prawa upadłościowego Dz. U. 93/34 poz. 834).

74) Spór może dotyczyć zarówno właściwości rzeczowej, jak miejscowej.

75) Spór kompetencyjny pomiędzy sądami pr., wzgl. między sądem pr. a sądem grodzkim rozstrzyga sąd bezpośrednio położony nad sądem, który pierwszy wydał orzeczenie co do właściwości (sąd okręgowy), natomiast orzeczenie sądu okręgowego lub wyższego w przedmiocie właściwości wiąże sąd pracy, nawet należący do innego okręgu (art. 53 K. P. C. i art. 44 Prawa o ustroju sądów).

76) Wyłączenie „z mocy samej ustawy“ obowiązuje, choćby żadna ze stron nie wiedziała o przyczynie wyłączenia, albo mimo świadomości tejże przyczyny, wyłączenia nie żądała. O ile w sprawie bierze udział sędzia (przewodniczący sądu pracy) lub ławnik, wyłączeni z mocy samej ustawy, zachodzi nieważność postępowania (art. 409 p. 6 K. P. C.), powodująca uchylenie wyroku, a pod pewnymi warunkami nawet możliwość wznowienia postępowania (art. 443 p. 1 K. P. C.). Do wyłączenia przewodniczącego i ławników mają zastosowanie przepisy art. 54—62 K. P. C.

77) Pozatem przewodniczący sądu pracy (wzgl. zast. przew. sądu pracy) i ławnicy są wyłączeni z mocy samej ustawy z przyczyn wymienionych w art. 54 K. P. C.

może zaś być wyłączony na wniosek strony,⁷⁸⁾ jeżeli zachodzą okoliczności, wywołujące uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

§ 2. O wyłączeniu ławnika lub zastępcy ławnika orzeka przewodniczący.⁷⁹⁾

Art. 20. Spółuczestnictwo w sporze⁸⁰⁾ jest dopuszczalne bez względu na ogólną wartość dochodzonych roszczeń.⁸¹⁾

78) Wniosek o wyłączeniu winien być zgłoszony przez stronę na piśmie lub ustnie do protokołu przed przystąpieniem do rozprawy, t. j. niezwłocznie po wywołaniu sprawy, chyba że przyczyna wyłączenia dopiero później powstała lub stała się stronie znana. (art. 55 § 2 i art. 56 § 1 K. P. C.).

79) Natomiast o wyłączeniu przewodniczącego sądu pracy, wzgl. jego zastępcy rozstrzyga sąd okręgowy (art. 58 K. P. C.).

80) Przepisy o spółuczestnictwie zawarte są w art. 69—71 K. P. C.

81) Dla dopuszczalności spółuczestnictwa w sporze przed sądami pracy muszą zachodzić warunki formalne, wymienione w art. 69 K. P. C., z tą różnicą, że ogólna wartość dochodzonych roszczeń może przekraczać 10.000 zł. Dla wszystkich spółuczestników właściwym być musi ten sam rodzaj postępowania; nie można zatem co do jednych uczestników prowadzić postępowania w trybie zwykłym, zaś co do innych w trybie nakazowym lub upominawczym (por. Peiper K. P. C., t. I str. 217). Nie mogą również występować w jednej sprawie w charakterze powodów lub pozwanych pracownicy umysłowi z fizycznymi ze względu na odmienny skład sądu pracy, orzekający w sprawach jednych i drugich (p. art. 14 Prawa). Można natomiast, zdaniem naszym, łączyć w jednym pozwie roszczenia, nie przewyższające 300 zł., z roszczeniami wyższymi, o tem bowiem, czy sprawa należy do rzędu, wymienionych w art. 31, czy też w art. 32 Prawa, decyduje nie wysokość poszczególnych roszczeń, lecz wartość przedmiotu sporu w sprawie, którą to wartość zarówno w wypadku spółuczestnictwa (art. 69 K. P. C.), jak i w wypadku połączenia kilku roszczeń przez jednego powoda (t. zw. przedmiotowe łączenie skarg — art. 208 K. P. C.), stanowi suma wszystkich roszczeń, pozwem objętych (art. 17 K. P. C.).

Art. 21. § 1. Pełnomocnikiem⁸²⁾ strony przed sądem pracy oraz przed sądem okręgowym⁸³⁾ może być:

1) ojciec, matka, małżonek, brat, siostra lub dziecko;⁸⁴⁾

2) przedstawiciel stowarzyszenia zawodowego,⁸⁵⁾ którego strona jest członkiem, upoważniony przez stowarzyszenie do występowania przed sądem pracy;

3) adwokat jako stały radca prawny⁸⁶⁾ pracodawcy

---

82) Przepisy o zastępstwie stron przez pełnomocników zawarte są w art. 84—97 K. P. C.

W szczególności co do formy pełnomocnictwa i pełnomocnictw udzielanych przez osoby niepiśmienne patrz art. 89 i 90 K. P. C.

Przepisy art. 21 mają zastosowanie do pełnomocników w postępowaniu przed sądami grodzkimi, zastępującymi sąd pracy z tą zmianą, że adwokat może być pełnomocnikiem strony w każdej sprawie (art. 3).

Osoby, wymienione w art. 21, mogą być pełnomocnikami zarówno powoda, jak i pozwanego. Osoby te muszą być pełnoletnie.

83) Prawo rozszerzyło uprawnienia osób wymienionych w pp. 1, 2 i 4 i ograniczyło uprawnienia adwokatów w porównaniu z rozp. o sądach pr., pod którego rządem w postępowaniu przed sądem okręgowym obowiązywały przepisy K. P. C. o pełnomocnikach.

84) zarówno pracownika, jak pracodawcy. Nie mogą być pełnomocnikami dziadkowie, wujowie i ciotki, powinowaci i dalsi krewni.

Osoby te muszą również złożyć pełnomocnictwo.

85) zarówno stowarzyszenia pracodawców, jak zrzeszenia pracowników.

86) Adwokat, nie będący stałym radcą prawnym pracodawcy lub stowarzyszenia zawodowego, którego strona jest członkiem, nie może zastępować strony w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 300 zł., zarówno w sądach pracy, jak i w sądach okręgowych, orzekających w drugiej instancji. Zauważyć musimy, że dalsze ograniczenie zastępstwa stron przez adwokatów, istniejące uprzednio tylko w sądach pracy na zasadzie art. 26 rozp. o sądach pr. (w sprawach do 200 zł.), a obecnie również w postępowaniu przed sądami okręgowymi w sprawach, o których mowa wyżej, jest niesłuszne zarówno z uwagi na interes stron, jak ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, dla którego udział

lub stowarzyszenia zawodowego, którego strona jest członkiem;

4) działający w zastępstwie pracodawcy kierownik lub funkcjonariusz⁸⁷⁾ zakładu pracy, w którym pracownik jest zatrudniony.

§ 2. W sprawach, wymienionych w art. 32, pełnomocnikiem strony może być ponadto każdy adwokat.⁸⁸⁾

w sprawie adwokata jest zawsze ze wszech miar pożądanym. Ograniczenie to jest tembardziej szkodliwe, że art. 31 dopuszcza apelację w sprawach do 300 zł. tylko z przyczyn nieważności lub kasacyjnych, a zatem z przyczyn natury ściśle prawnej, których opracowanie i rozwinięcie przed sądem wymaga właśnie pomocy prawnika.

Adwokat, radca prawny związku zawodowego lub zrzeszenia związkowego pracowników może zastępować ich członków przed sądami pracy.

87) Z redakcji przepisu p. 4 wynikałoby, iż w sprawie przeciwko pracownikowi, który nie jest już zatrudniony, kierownik lub funkcjonariusz zakładu pracy nie może być zastępcą pracodawcy.

88) W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 300 zł., mogą być pełnomocnikami adwokaci, nie będący stałymi radcami prawnymi pracodawców lub stowarzyszeń zawodowych. Aplikanci, mający conajmniej rok aplikacji mogą zastępować patronów przed sądem pracy (art. 107 prawa o ustroju adwokatury). Z zestawienia art. 21 § 2 z art. 31 i 32 wynika, że w razie ograniczenia przez powoda w toku procesu żądania powództwa, przewyższającego 300 zł. do wysokości poniżej tej kwoty, adwokat, występujący w sprawie w charakterze pełnomocnika strony, a nie odpowiadający wymogom art. 21 § 1 p. 3, byłby od dalszego udziału w tej sprawie usunięty. Natomiast nie usuwa adwokata od udziału w sporze, należącej do rzędu wymienionych w art. 32 zarządzenie przez sąd oddzielnej rozprawy co do jednego lub kilku roszczeń, połączonych w jednym pozwie, choćby naskutek takiego rozdzielenia sąd orzekał co do roszczenia nieprzewyższającego 300 zł. Podobnie ma się rzecz co do wyroku częściowego (art. 340 K. P. C.) jeżeli nierozpoznana przez sąd część powództwa nie przenosi 300 zł.

W związku z uwagami do art. 20 zauważamy, że adwokat może być pełnomocnikiem spółuczestnika w sporze, w którym ogólna wartość dochodzonych roszczeń przekracza 300 zł., nawet jeżeli wartość roszczenia poszukiwanego przez jego mocodawcę nie dosięga 300 zł.

§ 3. Poczynając od założenia środka odwoławczego do Sądu Najwyższego, obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów.⁸⁹⁾

§ 4. Sąd może zażądać od strony, aby w terminie tygodniowym przedstawiła dowody, że zachodzą warunki zastępstwa, wymienione w § 1.⁹⁰⁾

§ 5. Od postanowienia sądu co do dopuszczenia do udziału w sprawie przedstawiciela stowarzyszenia zawodowego lub adwokata, jako stałego radcy prawnego, niema środka odwoławczego.⁹¹⁾

Art. 22. Stronie, działającej bez adwokata,⁹²⁾ sąd udziela⁹³⁾ wskazówek o terminach czynności procesowych, a wydając orzeczenie — o terminie i warunkach formalnych do wniesienia środka odwoławczego oraz o skutkach ich niezachowania.⁹⁴⁾

---

89) Skarga kasacyjna i skarga o wznowienie postępowania muszą być podpisane przez adwokata; również zastępstwo adwokackie obowiązuje przed Sądem Najwyższym, nie wyłączając postępowania w sprawach o prawo ubogich (art. 123 K. P. C.).

90) Np. dowody, stwierdzające stopień pokrewieństwa między stroną, a pełnomocnikiem, dowód, że strona jest istotnie członkiem zrzeszenia zawodowego, lub że adwokat jest stałym radcą prawnym pracodawcy lub zrzeszenia zawodowego.

91) Przepis dotyczy zarówno postanowienia o dopuszczeniu, jak niedopuszczeniu w charakterze pełnomocnika osoby wymienionej w § 5. Przepis pominął kwestję dopuszczenia osób, o których mowa w § 1 p. 4.

92) t. j. stronie występującej osobiście lub zastąpionej przez osoby wymienione w art. 21 § 1 pp. 1, 2 i 4.

93) Przez pominięcie w art. 22 słów „w razie potrzeby“ (por. art. 384 K. P. C.) podkreślono, iż sąd winien udzielić wskazówek w każdym wypadku, gdy jedna ze stron nie jest zastąpiona przez adwokata.

Przepisy o terminach zawarte są w art. 180—189 K. P. C.

94) Sąd pracy, wydając wyrok lub postanowienie, winien pouczyć nie tylko o terminie do wniesienia apelacji lub zażalenia, lecz również o tem, w jakim terminie strona zamierzająca zaskarżyć orzeczenie winna zażądać

Art. 23. Termin rozprawy należy wyznaczyć niezwłocznie po wniesieniu pozwu⁹⁵⁾ na jeden z najbliższych dni w ten sposób, aby okres czasu od wniesienia pozwu do dnia rozprawy wynosił w miarę możliwości nie więcej niż dwa tygodnie,⁹⁶⁾ od dnia zaś doręczenia pozwu⁹⁷⁾ do dnia rozprawy nie mniej niż trzy dni.⁹⁸⁾

Art. 24. § 1. Przewodniczący sądu pracy kieruje⁹⁹⁾ sprawę na sesję pojednawczą¹⁰⁰⁾ z urzędu lub na wniosek powoda, jeżeli uważa,¹⁰¹⁾ że sprawa może być załatwiona trybem pojednawczym.

§ 2. W sesji pojednawczej biorą udział dwaj ławosporządzenia uzasadnienia oraz wskazać, jakie będą skutki niezachowania tego wymogu.

95) O pozwie — art. 206 i nast. K. P. C. Pozew może być wniesiony przez stronę, działającą bez adwokata, ustnie do protokołu (art. 384 K. P. C.).

96) Przepis porządkowy.

97) O doręczeniach art. 143—163 K. P. C.

98) Warunek, aby pomiędzy doręczeniem pozwu, a rozprawą upłynęły przynajmniej 3 dni dotyczy tylko pierwszej rozprawy, gdyż mowa jest o doręczeniu pozwu, a nie o wezwaniu na rozprawę. Wezwanie tedy na następne rozprawy może być doręczone bez zachowania 3-dniowego terminu.

99) Instytucja sesji pojednawczych nie była znaną rozp. o sądach pracy.

Skierowanie sprawy na sesję pojednawczą może nastąpić wyłącznie po wniesieniu pozwu, a nie wskutek zwrócenia się do sądu pracy z podaniem o przeprowadzenie pojednania (art. 392 K. P. C.).

100) t. j. bez wniosku którejkolwiek ze stron.

101) Ocena celowości skierowania sprawy na sesję pojednawczą należy wyłącznie do przewodniczącego, który wydaje stosowne zarządzenie niezwłocznie po wniesieniu pozwu. Sądzimy, że gdy w toku postępowania wyłaniają się możliwości załatwienia sprawy przez pojednanie, sąd orzekający władny jest wydać postanowienie o skierowaniu sprawy na sesję pojednawczą.

nicy, wyznaczeni przez przewodniczącego, jeden z grupy pracodawców, drugi z grupy pracowników.¹⁰²⁾ Przewodniczy jeden z tych ławników, wyznaczony przez przewod-

§ 3. Ławnicy powinni skłaniać strony¹⁰³⁾ do pojednania. W razie niemożności osiągnięcia zgody bezpośrednio¹⁰⁴⁾ mogą stronom zaproponować warunki¹⁰⁵⁾ ugody, odraczając sesję na czas do tygodnia.

§ 4. Na sesji pojednawczej nie można badać świadków i biegłych.¹⁰⁶⁾

---

102) Sądźmy, że nie jest koniecznym zachowanie wymogów art. 14 § 1 Prawa. Ławnicy są wyznaczeni przez przewodniczącego również w przypadku, gdy o skierowaniu sprawy na sesję pojednawczą postanowił sąd orzekający.

103) Ławnicy nie są uprawnieni do wydania wyroku, do odrzucenia pozwu, zawieszenia lub umorzenia postępowania.

Niestawiennictwo jednej lub obu stron na sesję pojednawczą nie skutkuje zawieszenia postępowania (art. 201 § 2 K. P. C.); w tym wypadku bądź sprawę wyznacza się ponownie na sesję, bądź uważa się pojednanie za niedoszłe do skutku i sprawę kieruje się do postępowania zwykłego.

Strony mogą być zastępowane na sesji przez pełnomocników na zasadach wskazanych w art. 21. Nie podzielamy poglądu Wengerowa (Reorganizacja sądownictwa pracy w Polsce, Praca i Op. Sp. zesz. 3—1934 r.), iż „udział pełnomocników z reguły będzie utrudniać pojednanie“, i sądźmy, że udział adwokatów z reguły przyczyni się do zakończenia spraw pojednaniem.

104) Omawianie warunków ugody nie stanowi wdania się w spór i nie jest przeszkodą do zgłoszenia powództwa wzajemnego (art. 210 p. 2 K. P. C.) lub do zgłoszenia zarzutów, wymienionych w art. 235 K. P. C. na pierwszej rozprawie w postępowaniu zwykłym.

105) Warunki proponowane stronom przez ławników, winny być między nimi uzgodnione, w przeciwnym razie odroczenie sesji nie powinno nastąpić i sprawa zostaje skierowana do postępowania zwykłego.

106) Oczywiście jest, że nie może być zarządzone przesłuchanie stron w trybie art. 323 i nast. K. P. C., natomiast ławnicy mogą żądać

§ 5. Postanowienia zapadają jednomyślnie.¹⁰⁷⁾

§ 6. Osnowa ugody, zawartej na sesji pojednawczej, powinna być wciągnięta do protokołu i podpisana przez strony i ławników. Gdyby strona nie mogła podpisać¹⁰⁸⁾ ugody, niemożność tę stwierdzą ławnicy. Ugoda, zawarta na sesji pojednawczej, ma moc ugody, zawartej przed sądem pracy.¹⁰⁹⁾

§ 7. W razie niezawarcia ugody lub braku jednomyślności ławników sprawa zostaje skierowana do postępowania zwykłego.^{109a)}

Art. 25. Na rozprawie ławnicy mogą zadawać pytania stronom,¹¹⁰⁾ świadkom¹¹¹⁾ i biegłym¹¹²⁾ za zezwoleniem przewodniczącego, który wszakże może uchylić pytanie, jeżeli je uzna za zbyt liczne lub niewłaściwe.

Art. 26. Przepisy o przekazaniu sprawy sądowi

od stron wyjaśnić i zobowiązać je do złożenia dokumentów, oraz zarządzić oględziny, wszakże bez udziału biegłych.

107) Postanowienia mogą dotyczyć odroczenia sesji, przeprowadzenia dowodów i t. p. W braku jednomyślności sprawa zostaje skierowana do postępowania zwykłego. Na postanowienie ławników nie służy zażalenie.

108) Przepis dotyczy zarówno przypadku, gdy strona jest niepiśmienną, jak przypadku, gdy strona wyraziła zgodę na warunki umowy, ale z jakichby przyczyn nie podpisała protokołu, zawierającego zgodę.

109) Ugoda taka jest tytułem egzekucyjnym (art. 38) i ulega wykonaniu narówni z wyrokiem (art. XXII przep. wpraw. K. P. C.); na wniosek strony sąd pracy w osobie przewodniczącego lub jego zastępcy zaopatruje ugodę klauzulą wykonalności (art. 529 § 2 K. P. C.). Co do kosztów art. 106 K. P. C. i art. 39 przepisów o kosztach sądowych.

109a) Postanowienie o umorzeniu postępowania w razie zawarcia ugody wydaje sąd pr. na rozprawie (art. 375 K. P. C.).

110) O przesłuchaniu stron — art. 323—329 K. P. C.

111) O zeznaniach świadków — art. 281—303 K. P. C.

112) O opinii biegłych — art. 304—314 K. P. C.

właściwemu przez sąd niewłaściwy oraz o ponownem wniesieniu pozwu, odrzuconego z powodu niewłaściwości sądu, stosuje się również, gdy chodzi o sąd powszechny i sąd pracy.¹¹³⁾

Art. 27. Zarzut, że sprawa, wszczęta w sądzie pracy, należy do właściwości sądu powszechnego, lub że sprawa, wszczęta w sądzie powszechnym, należy do właściwości sądu pracy, jest zarzutem niewłaściwości sądu, nieusuwalnej na podstawie umowy stron.¹¹⁴⁾

Art. 28. W przypadku odroczenia ogłoszenia sentencji, sentencję może ogłosić sam przewodniczący rozprawy.¹¹⁵⁾

113) Patrz art. 214 i 238 K. P. C., art. VI przep. wpr. K. P. C. i art. 37.

Jeśli sąd rozważy kwestję swej właściwości, powód może wskazać inny sąd, jako właściwy do rozpoznania sprawy, bądź wprost, bądź ewentualnie. W tym wypadku, o ile sąd uznał się za niewłaściwy do rozpoznania sprawy, a sąd, wskazany przez powoda, nie jest również oczywiście niewłaściwy, — przekazuje się sprawę sądowi, przez powoda wskazanemu. Jeżeli natomiast sąd uznał swoją niewłaściwość, a powód przed wydaniem odnośnego postanowienia, innego sądu ani wprost, ani ewentualnie nie wskazał, to sąd pozew odrzuca. Na postanowienie, odrzucające pozew, służy zażalenie, a na takież postanowienie sądu drugiej instancji — kasacja do Sądu Najwyższego (art. 424 § 2 K. P. C.). Jeżeli w ciągu tygodnia od uprawomocnienia się postanowienia, odrzucającego pozew, powód wniesie go do sądu właściwego, skutki poprzedniego wniesienia pozostają w mocy, a wpis uiszczony zalicza się przy ponownem wniesieniu pozwu. W przeciwnym razie, pozew wniesiony przed sąd niewłaściwy nie przerywa biegu terminu prekluzyjnego prawa prywatnego, a wpis od niego uiszczony przepada.

114) Niezależnie od wniosku stron, sąd bierze z urzędu pod rozważenie w każdym stanie sprawy, czy należy ona do właściwości sądu powszechnego, czy też sądu pracy (art. 236 K. P. C.).

115) O ogłoszeniu i odroczeniu ogłoszenia sentencji: art. 349 K. P. C.

Art. 29. § 1. Wyrok sądu pracy z uzasadnieniem powinien być w ciągu tygodnia¹¹⁶⁾ sporządzony na piśmie, jeżeli strona tego zażądała¹¹⁷⁾ przed upływem trzech dni od ogłoszenia sentencji.¹¹⁸⁾

§ 2. Sporządzenie uzasadnienia wyroku, wydanego z udziałem ławników,¹¹⁹⁾ należy do przewodniczącego rozprawy,¹²⁰⁾ podpisuje je tylko przewodniczący.

Art. 30. § 1. Wyrok sądu pracy w sprawie, wy-

---

116) W sądach powszechnych w ciągu 2-ch tygodni. Przepis porządkowy.

117) Wypis wyroku doręcza się stronom z urzędu: 1) w sprawach, w których występuje Prokuratorja Generalna (art. 354 § 1 K. P. C.), 2) jeżeli wyrok zapadł zaocznie (art. 368 § 2 K. P. C.). We wszystkich innych wypadkach strona zostaje powiadomiona o sporządzeniu uzasadnienia (art. 389 K. P. C.) o ile w terminie dni 7 w postępowaniu przed sądami powszechnymi, a w terminie dni 3 od ogłoszenia sentencji — w postępowaniu przed sądami pracy, zażądała sporządzenia wyroku z uzasadnieniem. Apelacja służy wówczas tylko, gdy zażądano w terminie dni 3-ch od ogłoszenia sentencji sporządzenia uzasadnienia, nawet gdyby sąd bez zgłoszenia takiego żądania sporządził uzasadnienie.

Jednakże w myśl orzeczenia S. N. z dn. 23.VIII. 1934 r. C. I. 1071/34 wniesienie apelacji w terminie 7 dni od daty ogłoszenia sentencji zawiera w sobie żądanie uzasadnienia na piśmie zaskarżonego orzeczenia, odpowiada więc wymaganiom przepisu art. 393 § 2 K. P. C. i 29 Prawa wniesienie skargi apelacyjnej od wyroku sądu pracy w terminie 3-dniowym od ogłoszenia sentencji.

118) Przepisy o terminach zawarte są w art. 180—189 K. P. C. Termin 3-dniowy dotyczy zarówno spraw, wymienionych w art. 31, jak tych, o których mowa w art. 32 Prawa.

119) Wyrazy „wydanego z udziałem ławników“ należy uznać za zbędne, albowiem w myśl art. 14 i 15 wyroki sądów pracy są wydawane zawsze na rozprawie z udziałem ławników.

120) nawet w wypadku, gdy wyrok zapadł głosami ławników wbrew głosowi przewodniczącego.

mienionej w art. 31, jest natychmiast wykonalny.¹²¹⁾ Sąd pracy może na wniosek strony uzależnić wykonanie wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.¹²²⁾

§ 2. W sprawach, wymienionych w art. 32, natychmiastowa wykonalność może być wyrzeczona również w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną.¹²³⁾

Art. 31. § 1. W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu,¹²⁴⁾ pierwotna¹²⁵⁾ lub późniejsza w ra-

---

121) W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu, pierwotna lub późniejsza, w razie ograniczenia żądania powództwa (patrz uwagi 125 i 126), nie przewyższa 300 zł., wyroki sądu pracy są zawsze natychmiast wykonalne, wszakże przy założeniu sprzeciwu od wyroku zaocznego pozwany może żądać zawieszenia nadanego wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności (art. 365 K. P. C.). Natychmiastową wykonalność mają również wyroki przeciwko Skarbowi Państwa i instytucjom komunalnym.

122) Sądowi nie wolno uzależnić wykonanie wyroku od złożenia przez powoda zabezpieczenia, o ile strona nie zgłosiła stosownego wniosku, wszakże sądowi służy prawo wyboru sposobu zabezpieczenia, w szczególności wskazanych w art. 356 § 2 K. P. C. bez względu na treść wniosku.

123) W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 300 zł., wyroki sądów pracy mogą być opatrzane rygorem natychmiastowej wykonalności nawet w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom zastępowanym przez Prokuratorję Generalną w wypadkach wskazanych w art. 355 K. P. C. Art. 357 § 2 K. P. C. nie ma zastosowania.

124) O wartości przedmiotu sporu — art. 15—23 K. P. C.

125) t. j. określona w pozwie lub ustalona przez sąd. Rozszerzenie żądań pozwu w toku 1-rocesu (art. 212 K. P. C.) do sumy przekraczającej 300 zł. nie skutkuje zaliczenia sprawy do rzędu wymienionych w art. 32.

zie ograniczenia żądania powództwa,¹²⁶⁾ nie przewyższa 300 złotych,¹²⁷⁾ skarga apelacyjna¹²⁸⁾ od wyroku sądu pracy jest dopuszczalna tylko:¹²⁹⁾

- 1) z przyczyn nieważności,¹³⁰⁾
- 2) z powodu przekroczenia przez sąd pracy zakresu swej właściwości,¹³¹⁾

126) t. j. w wypadku, gdy powód sam ograniczył swe roszczenia (art. 212 K. P. C.) w toku postępowania przed sądem pracy lub w skardze apelacyjnej do kwoty nie przewyższającej 300 zł., nie zaś wówczas, gdy sąd, uwzględniając tylko część roszczeń, zasądza kwotę nieprzewyższającą 300 zł. Wartość przedmiotu zaskarżenia jest obojętną.

127) Termin do założenia apelacji wynosi dwa tygodnie (gdy pod rządem rozp. o sądach pracy w sprawach o kwoty do 200 zł. wynosił dni 8) i biegnie do dnia zawiadomienia strony, że wyrok z uzasadnieniem został sporządzony (art. 393 § 1 i art. 418 p. 2 K. P. C.) z zachowaniem wszakże wymogów art. 29 Prawa. Przepisy o apelacji zawarte są w art. 393—418 K. P. C. Skarga apelacyjna nie może być wniesiona przez adwokata, o ile nie odpowiada wymogom art. 21 § 1 p. 3 Prawa.

Jeżeli wyrok zapadł zaocznie, pozwany może założyć sprzeciw w ciągu dwóch tygodni od doręczenia mu wyroku (art. 363 § 1 K. P. C.). Przepisy o wyrokach zaocznych art. 359—368 K. P. C.

128) Art. 418 p. 3 K. P. C. nie ma w postępowaniu przed sądami pracy zastosowania.

129) Postawy apelacji są ograniczone wyłącznie do wyliczonych w pp. 1—3.

130) Art. 409 K. P. C. brzmi: „nieważność zachodzi:

- 1) jeżeli droga procesu cywilnego była niedopuszczalna;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności procesowej, należytego zastępstwa lub brak było upoważnienia do prowadzenia sprawy;
- 3) jeżeli o to samo roszczenie między temi samemi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta;
- 4) jeżeli sprawa była prawomocnie rozstrzygnięta;
- 5) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa;
- 6) jeżeli brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;
- 7) jeżeli strona była pozbawiona możności obrony swych praw“.

131) Podstawą apelacji założonej w trybie art. 31 może być prze-

3) z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.¹³²⁾
 § 2. Skargę apelacyjną rozstrzyga¹³³⁾ sąd okręgo-

kroczenie przez sąd pracy zakresu zarówno jego właściwości rzeczowej t. j. rozpoznanie sporów niewymienionych w art. 1 Prawa lub wymienionych w art. 2 Prawa, jak właściwości miejscowej t. j. rozpoznanie sporu, dla którego sąd pracy nie był właściwym na zasadzie art. 17 Prawa. Zarzut, że sąd pracy rozpoznał sprawę, której rozstrzygnięcie należało do sądu polubownego, może być podstawą apelacji o tyle tylko, o ile odnośny zarzut pozwany zgłosił przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (art. 235 K. P. C.).

132) Podstawa apelacji przytoczona w p. 3 § 1 art. 31 ma charakter ściśle kasacyjny, wszakże przepis ten powtarza jedynie brzmienie art. 426 p. 1 K. P. C., natomiast pomija p. 2 art. 426, wobec czego pogwałcenie istotnych przepisów postępowania w tym tylko wypadku stanowić może podstawę apelacji, o ile na zasadzie p. 1 § 1 art. 31 mieści się w ramach art. 409 K. P. C. (patrz uw. 130)

133) W sprawach wymienionych w art. 31 sąd okręgowy:

a) uchyla wyrok sądu pracy i pozew odrzuca, jeżeli zachodzą przyczyny nieważności postępowania, wymienione w pp. 1—4 art. 409 K. P. C. albo, jeżeli sąd pracy przekroczył zakres swej właściwości, a powód sądu właściwego nie wskazał;

b) uchyla wyrok i odsyła sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pracy, jeżeli zachodzą przyczyny nieważności, wymienione w pp. 5—7 art. 409 K. P. C., albo, jeżeli w wyroku naruszonem zostało prawo materialne;

c) orzeka co do istoty sprawy, jeżeli zachodzą przyczyny uchylenia wyroku, lecz pozew nie ulega odrzuceniu, a stan sprawy nie wymaga odesłania jej do sądu pracy (por. art. 412 § 2 i 439 K. P. C.); jeżeli w wyroku naruszonem zostało prawo materialne, sąd okręgowy, orzekając co do istoty sprawy, jest związany stanem faktycznym, ustalonym w zaskarżonym wyroku (analogia do art. 439 K. P. C.);

d) zatwierdza wyrok, jeżeli skarga apelacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw, albo jeżeli wyrok zaskarżony pomimo błędnego uzasadnienia w wyniku ostatecznym odpowiada prawu (por. art. 436 K. P. C.).

wy w składzie trzech sędziów.¹³⁴⁾

Art. 32. § 1. Skargi apelacyjne¹³⁵⁾ w innych sprawach,¹³⁶⁾ niż wymienione w art. 31, rozstrzyga sąd okręgowy w składzie, złożonym z sędziego okręgowego jako przewodniczącego i dwóch ławników sądu okręgowego.

§ 2. Rozporządzenie, wymienione w art. 14 § 3, ustala tryb powoływania ławników i ich zastępców do udziału w tych posiedzeniach sądu okręgowego.

Art. 33. § 1. Sąd okręgowy nie może wstrzymać wykonania wyroku, którym zatwierdził wyrok sądu pracy.¹³⁷⁾

134) t. j. bez udziału ławników. Jeżeli apelacja zarzuca nieważność postępowania, lub strona wnosząca skargę zrzekła się przeprowadzenia rozprawy, a druga strona temu się nie sprzeciwiła, sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnem (art. 400 K. P. C.).

Wyrok sądu okręgowego z mocy art. 35 Prawa jest ostateczny.

135) Patrz uw. 127 do art. 31, wszakże apelacja może być wniesiona przez każdego adwokata. Skarga służy na zasadach ogólnych i winna czynić zadość wymogom art. 395 K. P. C. Skarga apelacyjna wzajemna, jakoteż odpowiedź na skargę apelacyjną mogą być wniesione z zachowaniem warunków wskazanych w art. 397 K. P. C.

136) Są to sprawy, w których wartość przedmiotu sporu, pierwotna lub późniejsza, w razie ograniczenia żądań pozwu przez powoda przewyższa 300 złotych. Wartość przedmiotu zaskarżenia jest obojętna w tem znaczeniu, że nawet wówczas, gdy wartość roszczeń, które są przedmiotem zaskarżenia, nie osiąga 300 złotych, służy apelacja zwykła, nie zaś ograniczona do przyczyn wskazanych w art. 31 Prawa.

137) Sąd okręgowy nie może wstrzymać wykonania wyroku, którym zatwierdził wyrok sądu pracy, choćby skutek wykonania wyroku mogła wyniknąć dla pozwanego niepowetowana szkoda. Sąd okręgowy może jednak uzależnić wykonanie wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia. Rodzaj zabezpieczenia, przewidziany w art. 413 § 2 K. P. C. ma tu także zastosowanie.

Sądzimy, że konsekwentnem rozwinięciem intencji ustawodawcy bę-

§ 2. Wyrok sądu okręgowego jest natychmiast wykonalny również¹³⁸⁾ w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną.

Art. 34. Zażalenie¹³⁹⁾ na postanowienia sądu pracy rozstrzyga sąd okręgowy w składzie trzech sędziów^{139a)}.

Art. 35. W sprawach, wszczętych przed sądami

dzie pogląd, iż także w wypadku częściowej zmiany wyroku sądu pracy, sąd okręgowy nie może wstrzymać wykonania co do części, w której wyrok sądu pracy został utrzymany w mocy, jakkolwiek użyte w art. 33 wyrażenie „zatwierdził” mogłoby nasunąć wniosek, że przepis art. 33 nie ma zastosowania, wówczas, gdy sąd okręgowy zmienił wyrok sądu pracy.

138) Wyjątek od przepisu art. 414 p. 3 K. P. C. Wyroki sądu okręgowego są również natychmiast wykonalne w sprawach przeciwko związkom komunalnym (wyjątek od przepisu art. 4 ustawy z dn. 27.X.1932 (Dz. U. 94/32 poz. 809).

139) Przepisy o zażaleniach: art. 419—423 K. P. C.

Warunkiem ważnego wniesienia zażalenia na postanowienie wydane na podstawie rozprawy jest w myśl art. 393 § 2 K. P. C. zażądanie przed upływem tygodnia od daty ogłoszenia sentencji sporządzenia uzasadnienia, wszakże wniesienie zażalenia w tym terminie nawet bez uzasadnienia czyni zadość przepisowi art. 393 K. P. C. (S. N. z dn. 23.VIII. 1934 r. C. I. 1071/34). Sądzić należy, że powyższe dotyczy również zażaleń na postanowienia sądu pracy, wydane na podstawie rozprawy i że obowiązuje termin 7-dniowy, a nie 3-dniowy, o którym mowa w art. 29 Prawa.

139a) Racją tego przepisu jest niewątpliwie pogląd, że zażalenia dotyczą z reguły kwestyj ściśle prawnych i dlatego winny być rozstrzygane przez zawodowych sędziów prawników. Pogląd ten nie wydaje się nam jednak przekonywujący, gdyż rozstrzygnięcie zagadnień formalnych, np. właściwości rzeczowej sądów pracy połączone jest często z meritum sprawy.

Sąd okręgowy rozpoznaje zażalenia na posiedzeniu niejawnem; przed rozstrzygnięciem może zażądać wyjaśnień, a w razie potrzeby zarządzić przeprowadzenie dowodów lub wyznaczyć rozprawę (art. 421 § 3 K. P. C.).

pracy, skarga kasacyjna¹⁴⁰) służy, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia¹⁴¹) przewyższa 300 złotych.¹⁴²)

Art. 36. Powód może żądać wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym¹⁴³) również¹⁴⁴) na podstawie ksiąteczki obrachunkowej, jeżeli odpowiada ona przepisom prawa,¹⁴⁵) nie nasuwa podejrzenia co do jej prawdziwości, a należność pracownika jest stwierdzona podpisem pracodawcy lub osoby upoważnionej przez niego do rozliczeń z pracownikami.

140) Strona, zamierzająca założyć kasację, winna przed upływem tygodnia od ogłoszenia sentencji wyroku zażądać sporządzenia wyroku z uzasadnieniem. Skarga kasacyjna winna być wniesiona w terminie miesięcznym od doręczenia wyroku stronie skarżącej. O ile strona nie jest zwolniona od opłat sądowych, do skargi należy dołączyć dowód wpłacenia kaucji (art. 428 K. P. C.). O podstawach i formie skargi kasacyjnej patrz art. 426 i 427 K. P. C. Przepisy o kasacji: art. 424—441 K. P. C. Skarga kasacyjna musi być podpisana przez adwokata. (art. 21 § 3 Prawa).

141) O dopuszczalności kasacji decyduje, podobnie jak według art. 425 K. P. C., nie wartość przedmiotu sporu, lecz wartość przedmiotu zaskarżenia. Zdarzyć się przeto może, że kasacja przysługiwać będzie tylko jednej ze stron, o ile np. w sprawie o 500 zł. sąd okręgowy zasądził 350 zł., kasacja przysługuje tylko pozwanemu.

142) Art. 35 stanowi wyjątek od przepisu art. 425 § 1 K. P. C., w myśl którego skarga kasacyjna służy, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przenosi pięćset złotych.

143) Przepisy o postępowaniu nakazowym zawarte są w art. 458—468 K. P. C.

144) Ponadto powód może żądać wydania nakazu zapłaty na zasadach art. 458 i 459 K. P. C. O ile podstawą żądania jest weksel lub czek, albo inny dokument, z którego nie jest widoczną podstawą roszczenia, powód winien, celem uzasadnienia właściwości sądu pracy dołączyć do pozwu dowody, że wierzytelność powstała z jednego ze stosunków, wymienionych w art. 1 Prawa. Powodem może być nie tylko bezpośredni wierzyciel, lecz także osoba, na którą przeszły jego prawa (art. 1 § 3).

145) Treść i wzór ksiąteczek obrachunkowych normują art. 26 rozp.

Art. 37. § 1. Strony mogą zawrzeć umowę¹⁴⁶⁾ o poddanie istniejącego już sporu,¹⁴⁷⁾ należącego do właściwości sądu pracy,¹⁴⁸⁾ pod rozstrzygnięcie sądu polubownego¹⁴⁹⁾ lub instytucji rozjemczej, powołanej przez układ zbiorowy.¹⁵⁰⁾ W układzie zbiorowym można poddać pod rozstrzygnięcie polubowne również spory przyszłe.¹⁵¹⁾

z dn. 16.III 1928 r. o um. o pr. rob. i rozporządzenia z dn. 8.XI. 1928 r. (Dz. U. 96/28, poz. 846 i 848).

146) Zawarcie przez strony umowy o poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (zapisu na sąd polubowny) wyklucza możliwość wytoczenia tego sporu przez jedną ze stron przed sąd pracy. Jeżeli wbrew temu strona pozew wytoczyła, pozwany winien zgłosić i należycie uzasadnić odnośny zarzut przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, pod utratą prawa korzystania z tego zarzutu w dalszem postępowaniu (art. 235 K. P. C.).

147) Nieważną i nieskuteczną jest indywidualna umowa, poddająca spory przyszłe, należące do właściwości sądu pracy, pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

148) t. j. gdy spór należy do rzędu wymienionych w art. 1, a nie jest wyłączony z kompetencji sądów pracy na mocy art. 2 bez względu na to, czy na zasadzie art. 17 właściwym byłby do rozpoznania sporu sąd pracy, czy sąd powszechny.

149) Przepisy o sędzię polubownym zawarte są w art. 479 — 507 K. P. C.

150) Zapis na sąd polubowny może przewidywać, że spór rozstrzygnie rozjemca, powołany w istniejącym już układzie zbiorowym. O układzie zbiorowym — art. 445 K. Z.

151) Postanowienie to stanowi wyjątek z zasady, iż tylko spory już istniejące mogą być poddane pod rozpoznanie sądu polubownego, nie dotyczy wszakże t. zw. umów zbiorowych, które są tylko sumą umów indywidualnych lub umową na rzecz osoby trzeciej, a nie układem zbiorowym w rozumieniu art. 445 K. Z. Oczywiście jest, że tylko spory przyszłe, wynikające z takiego układu mogą być poddane pod rozstrzygnięcie polubowne, nie zaś spory przyszłe wogóle.

§ 2. W przypadku, przewidzianym w § 1, sądem państwowym w rozumieniu art. 506 kodeksu postępowania cywilnego¹⁵²⁾ jest sąd pracy.

Art. 38. Uгода, zawarta przed sądem pracy, jest tytułem egzekucyjnym.¹⁵³⁾

Art. 39. § 1. Co do kosztów sądowych stosuje się przepisy¹⁵⁴⁾ o kosztach sądowych w sprawach, wszczętych przed sądami grodzkimi, z wyjątkami, zawartymi w § 2 i 3.

---

152) Sąd pracy: wyznaczy sędziego polubownego (arbitra), wzgl. przewodniczącego (superarbitra), o ile strona wezwana nie wyznaczy arbitra lub arbitrzy nie zgodzą się na wybór superarbitra (art. 485 K. P. C.); wezwie opieszalego sędziego do wykonania czynności lub usunie go (art. 488 K. P. C.), wyznaczy sędziego wzamian zmarłego, wyłączonego i t. p. (art. 489 K. P. C.), orzeknie co do wygaśnięcia zapisu na sąd polubowny (art. 491 K. P. C.), opatrzy wyrok kaluzulą wykonalności (art. 502 K. P. C.), rozstrzygnie skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego (art. 504 K. P. C.).

153) Patrz uwagę 109 do art. 24.

154) Koszty sądowe unormowane są w rozp. z dn. 24.X. 1934 r. (Dz. U. 93/34, poz. 837). Wpis stosunkowy pobierany w sądach po wszechnych wynosi:

przy wartości przedmiotu sprawy do 5.000.— zł. włącznie — 2%,
przy wartości do 50.000.— zł. włącznie od pierwszych 5.000.— zł. — 100 zł., od nadwyżki 1,5%. Każde rozpoczęte 100 zł. liczą się za pełne (art. 25). Wpis nie może być niższy 2 zł. (art. 28).

Jeżeli wartość przedmiotu sporu się podlega oszacowaniu na pieniądze (np. w pozwie o wydanie świadectwa) lub w chwili wytoczenia powództwa nie da się określić, wpis oznacza tymczasowo przewodniczący sąd w wysokości od 2 zł. do 40 zł., a sumę wpisu określa sąd z urzędu przy wydaniu orzeczenia, kończącego postępowanie w pierwszej instancji (art. 26). Cały wpis stosunkowy pobiera się od powództwa głównego,

§ 2. W sprawach, należących do właściwości sądów

wzajemnego, apelacji wzajemnej, skargi kasacyjnej i in. (art. 29); połowę wpisu stosunkowego — od sprzeciwu od wyroku zaocznego, powództwa w trybie postępowania nakazowego i in. (art. 30); $1/5$ wpisu stosunkowego — od zgłoszenia interwencji ubocznej, zażalenia, jeżeli nie jest połączone z innym środkiem prawnym (art. 31). Wnioski o zabezpieczenie powództwa są wolne od opłaty wpisu stosunkowego (art. 32).

Na żądanie strony zwraca się połowę wpisu od powództwa, sprzeciwu od wyroku zaocznego, apelacji, skargi kasacyjnej w razie cofnięcia ich przed rozpoczęciem rozprawy. Połowę wpisu zwraca się również w razie zawarcia ugody w danej instancji (art. 39).

Oplata od podań i pism (nie podlegających opłacie wpisu) wynosi 50 gr. (art. 41). Od załącznika do pisma lub protokołu pobiera się opłatę w wysokości 50 gr., z wyjątkiem załączników do pozwu w postępowaniu nakazowym (art. 42). Od tej opłaty są wolne pisma, odpisy, załączniki składane dla strony przeciwnej lub innych uczestników postępowania; składane przez świadków, biegłych i osoby trzecie, wezwane do złożenia dokumentów; pisma stron, zawierające wyłącznie wskazanie miejsca zamieszkania lub prośbę o przyspieszenie postępowania (art. 43).

Oplata kancelaryjna od klauzul wykonalności, wypisów, odpisów, zaświadczeń, wyciągów i t. p. wynosi gr. 50 za każdą stronę, a jeśli są sporządzone w języku obcym lub zawierają tabele — po 1 zł. za stronę (art. 44). Nie pobiera się opłaty kancelaryjnej za pismo, które doręcza się z urzędu. Za wypis wyroku doręczony na żądanie strony pobiera się 2 zł. (art. 45).

Strona, przegrywająca sprawę, obowiązana jest na żądanie przeciwnika zwrócić mu koszty procesu, o których mowa w art. 98—111 k. p. c. Wynagrodzenie adwokatów za prowadzenie sprawy normuje rozp. Min. Spraw. z dn. 1.IV. 1933 r. (Dz. U. 24/34, poz. 201).

Nie wnosi opłat sądowych, ani nie uiszcza kosztów postępowania (które za nie wykląda Skarb Państwa) strona, której przyznane zostało prawo ubogich. O trybie uzyskania prawa ubogich, cofnięcia tegoż i t. d. patrz art. 112—115 K. P. C.

Stronie, której przyznano prawo ubogich sąd na jej wniosek ze względu na zamieszkanie poza siedzibą sądu, lub inne ważne okoliczności, może ustanowić adwokata, zwracając się w tym celu do właściwej

pracy,¹⁵⁵) jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 50 złotych, nie pobiera się opłat sądowych z wyjątkiem opłat za doręczenie¹⁵⁶); jeżeli wartość przedmiotu sporu¹⁵⁷) nie przewyższa 1.000 złotych, opłata wpisu stosunkowego wynosi połowę odpowiedniej opłaty wpisu stosunkowego, pobieranego w sądach powszechnych¹⁵⁸); przy wyższej wartości przedmiotu sporu zwolnienie powyższe

Rady Adwokackiej (art. 116 k. p. c.). Na postanowienie sądu, odmawiające przyznania prawa ubogich, zarówno gdy wniosek został zgłoszony odrębnie poza postępowaniem w sporze, jak wówczas gdy zgłoszony był w postępowaniu w sprawie głównej, służy zażalenie do sądu 2-ej instancji, a na postanowienie tego sądu, odmawiające stronie przyznania prawa ubogich, służy skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale całej Izby Cywilnej z dn. 28.IV. 1934 (C. Prez. 18/34 Zb. Urz. Nr. 434/34). Z uchwały tej wynika, że skarga kasacyjna w tym przedmiocie jest niedopuszczalna w sprawach wszczętych przed sądami pracy, gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia nie przewyższa zł. 300.—, a w sprawach wszczętych przed sądami grodzkimi, zastępującymi sądy pracy, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie przewyższa 500 zł. Skarga kasacyjna na odmowę przyznania prawa ubogich przez 2-gą instancję ulega odrzuceniu, jeżeli nie jest podpisana przez adwokata (S. N. z dn. 6.IV. 1934. C. III. 259/33).

155) bez względu na to, czy sprawa ulega rozpoznaniu przez sąd pracy, czy przez zastępujący go sąd grodzki (art. 3).

156) Opłaty za doręczenie unormowane są w rozp. Min. Spraw. z dn. 17.XII. 1934 r. (Dz. U. 109/34, poz. 972).

157) O wartości przedmiotu sporu — art. 15—23 K. P. C.

158) Ulga winna być stosowana zarówno w sprawach, wszczętych w sądzie pracy, jak w sądzie grodzkim, zastępującym sąd pracy. Wpis stosunkowy w tych wypadkach wynosi 1%. Wartość przedmiotu zaskarżenia jest obojętną. Ulga w pobraniu wpisu stosunkowego dotyczy postępowania we wszystkich instancjach. Sądzić należy, że ulga nie może być stosowana wówczas, gdy pierwotna wartość przedmiotu sporu przewyższała 1.000 zł., a następnie ograniczono żądania powództwa do kwoty poniżej 1.000 zł.

dotyczy pierwszych 1.000 złotych.¹⁵⁹⁾ Przy spółczestnictwie w sporze, przewidzianem w art. 69 pkt. 2 kodeksu postępowania cywilnego,¹⁶⁰⁾ wpis stosunkowy oblicza się dla każdego ze spółczestników osobno.¹⁶¹⁾

§ 3. W sprawach, należących do właściwości sądów pracy, w których wartość przedmiotu sporu¹⁶²⁾ nie przewyższa 1.000 złotych, wysokość kaucji kasacyjnej¹⁶³⁾ wy-

159) W sprawach, w których wartość przedmiotu sporu wynosi 1.001—5.000 zł., wpis stosunkowy wynosi od pierwszego tysiąca złotych—10 zł., a od każdego następnego 100 zł. — 2 zł.; w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu wynosi 5.001 do 10.000 zł., wpis stosunkowy wynosi od pierwszych 5.000 zł. — 90 zł., a od każdego następnego 100 zł. — 1 zł. 50 gr.

160) Przy spółczestnictwie formalnem, o którym mowa w art. 69 p. 2 K. P. C., należy pobrać wpis stosunkowy w ten sposób, jakgdyby każdy ze spółczestników występował samodzielnie.

161) Od spółczestnika, którego roszczenia nie przekraczają kwoty zł. 50.—, nie pobiera się opłat sądowych z wyjątkiem opłat za doręczenie.

162) O wartości przedmiotu sporu patrz art. 15—23 K. P. C.

163) Kaucja, którą należy wpłacić przy wniesieniu skargi kasacyjnej na orzeczenie sądu okręgowego, wynosi zł. 100.—, wszakże w przypadku, gdy w sprawie wszczętej przed sądem pracy lub zastępującym sąd pracy — sądem grodzkim, wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 1.000 zł. — kaucja wynosi zł. 50.—. Decyduje o tem nie wartość przedmiotu zaskarżenia, lecz wartość przedmiotu pozwu; należy sądzić, że ograniczenie wartości sporu przez powoda w toku procesu do kwoty poniżej 1.000 zł. nie zwalnia od obowiązku wpłacenia kaucji w całkowitej wysokości.

Uwolnienie całkowite, lub częściowe od opłat sądowych, zawarte w prawie o sądach pracy zostało utrzymane w mocy na zasadzie art. 122 przepisów o kosztach sądowych.

Pełnomocnictwa w postępowaniu przed sądami pracy w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 100 zł., jak również w sprawach, w których przyznano prawa ubogich, są wolne od opłaty stemplowej, zaś od pełnomocnictwa w innych sprawach należy uiścić opłatę stemplową w wysokości 1 zł.

nosi połowę sumy, pobieranej od skarg kasacyjnych w sprawach, należących do właściwości sądów grodzkich.

IV. Morski sąd pracy.

Art. 40. § 1. Rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości, Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu oraz Skarbu ustanowić może osobny sąd pracy lub osobny wydział sądu pracy w Gdyni do rozstrzygania sporów ze stosunków pracy pomiędzy armatorami a członkami załóg statków morskich i przystosować jego działalność do szczególnych potrzeb żeglugi morskiej.

§ 2. Do czasu wydania rozporządzenia, wymienionego w § 1, prawo niniejsze nie będzie miało zastosowania do osób, zatrudnionych w żegludze morskiej.

V. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 41. Sądy pracy, istniejące w dniu wejścia w życie prawa niniejszego, stają się sądami pracy w rozumieniu tego prawa.

Art. 42. § 1. Sprawy cywilne, wszczęte w sądach pracy przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego,¹⁶⁴⁾ rozpoznawać należy aż do ukończenia¹⁶⁵⁾ według przepisów dotychczasowych.¹⁶⁶⁾

---

164) Przed 1 stycznia 1935 r.

165) t. j. również w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym, o ile sprawę wszczęto przed sądem pr. przed 1 stycznia 1935 r.

166) t. j. według przepisów rozp. o sądach pr. z dn. 22.III. 1928 r. Jakkolwiek przepis art. 42 normuje tryb postępowania w sprawach wszczętych przed 1 stycznia 1935 r. w sądach pracy, sądzić należy, że również w sprawach wszczętych przed tą datą w sądach grodzkich, zastępujących sądy pracy, postępowanie winno się odbywać nadal według przepisów dotychczasowych.

§ 2. Sprawy cywilne, w których w sądzie pracy nastąpiło zawieszenie postępowania, w razie ich podjęcia po wejściu w życie prawa niniejszego prowadzi się nadal według przepisów tego prawa z uwzględnieniem już dokonanych czynności procesowych i zebranego materiału.

§ 3. W sprawach cywilnych, rozstrzygniętych według dotychczasowych przepisów, wznowienie postępowania¹⁶⁷⁾ wszczęte po wejściu w życie prawa niniejszego, odbywa się według tego prawa.

Art. 43. § 1. Do właściwości obwodowych inspektorów pracy przekazuje się sprawy o wykroczenia, przewidziane:

w art. 6, 7 i 14 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 90, poz. 706), a to zarówno co do pracodawców i pracowników rolnych, jak i właściciele nieruchomości miejskich oraz dozorców domowych (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 8, poz. 53),

w art. 10 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 94, poz. 735),

w art. 8 w związku z art. 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. w sprawie produkcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 544), przyczem uchyla się art. 12 tego rozporządzenia,

w art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18 maja 1927 r. o kaucjach składanych w związku z umową o pracę (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 409),

w art. 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590),

---

167) O wznowieniu postępowania patrz art. 442—457 K. P. C.

w art. 52 i 55 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323),

w art. 60 i 64 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324),

w art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 325),

w art. 59 prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 60, poz. 572).

§ 2. Do właściwości władz administracji ogólnej przekazuje się sprawy o wykroczenia, przewidziane:

w art. 17 i 18 ustawy z dnia 21 października 1921 r. o zarobkowym pośrednictwie pracy (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 647), przyczem w miejsce kar, przewidzianych w art. 17 tej ustawy, wstępują kary następujące: areszt do trzech miesięcy i grzywna do 3.000 złotych albo jedna z tych kar,

w art. 6 i 7 ustawy z dnia 10 czerwca 1924 r. o społecznem pośrednictwie pracy (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 585),

w art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676).

§ 3. Sprawy o przestępstwa, wymienione w § 1 i 2, w których akt oskarżenia wpłynął do sądu, albo żądanie przekazania sprawy sądowi złożono przed dniem wejścia w życie prawa niniejszego, toczą się do końca według przepisów dotychczasowych.

Art. 44. W sprawie, w której orzeczenie karne administracyjne wydał inspektor pracy:

1) o terminie rozprawy w sądzie okręgowym¹⁶⁹⁾ za-
wiadomić należy również inspektora pracy, który wydał
orzeczenie,

2) właściwy inspektor pracy ma prawo zapowiedzieć
kasację,¹⁷⁰⁾ przyczem w razie zapowiedzenia należy mu
doreczyć odpis wyroku z uzasadnieniem,

3) prawo założenia kasacji od wyroku sądu okręgo-
wego służy narówni z prokuratorem Głównemu Inspekto-
rowi Pracy lub jego zastępcy.¹⁷¹⁾

Art. 45. § 1. W razie utworzenia sądu pracy spra-
wy, wszczęte przed innemi sądami, władzami lub komisja-
mi w okręgu utworzonego sądu pracy przed dniem roz-
poczęcia czynności przez nowoutworzony sąd pracy, będą
rozpoznawane aż do ukończenia przez sądy, władze lub
komisje, które były dla tych spraw właściwe przed powyż-
szym dniem.

§ 2. W razie zniesienia sądu pracy rozporządzenie,
wymienione w art. 4 § 3, wyznaczy sądy, którym zostaną

---

169) Właściwym do rozpoznania sprawy naskutek zgłoszenia przez
oskarżonego wniosku o skierowaniu jej na drogę sądową jest sąd okrę-
gowy, w którego okręgu znajduje się siedziba władzy, która wymie-
rzyła karę (art. 642 K. P. K.). Postępowanie normują art. 640—649
K. P. K. Od wyroku sądu okręgowego można założyć tylko kasację
do Sądu Najwyższego (art. 649 § 1 K. P. K.).

170) O terminie do zapowiedzenia i do wyvodu kasacji patrz art.
225 i 226 K. P. K. O kasacji od wyroków w sprawach karnych — art.
504—539 K. P. K. Podstawą kasacji od wyroków, wydanych w sprawach
karno-administracyjnych, mogą być tylko zarzuty, wymienione w art.
514, 516 i 520 K. P. K. (art. 511 K. P. K.). Właściwemu inspektorowi
pracy służy tylko prawo zapowiedzenia kasacji, a nie założenia jej.

171) Nie służy jednakże Głównemu Inspektorowi Pracy prawo po-
pierania skargi kasacyjnej przed Sądem Najwyższym.

przekazane sprawy nieukłócone, oraz wskaże dalszy tryb postępowania w tych sprawach.

Art. 46. § 1. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego tracą moc wszelkie przepisy, dotyczące przedmiotów, unormowanych prawem niniejszem. W szczególności traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350).

§ 2. Jednakże ustawa o sądach przemysłowych z dnia 29 lipca 1890 r. (Dz. U. Rzeszy str. 249) oraz ustawa o sądach kupieckich z dnia 6 lipca 1904 r. (Dz. U. Rzeszy str. 266) — wraz z wszystkimi późniejszymi ich zmianami tracą moc dopiero z dniem wejścia w życie rozporządzeń, przewidzianych w art. 48 § 1.

§ 3. Z dniem wejścia w życie prawa niniejszego tracą moc przepisy karne oraz przepisy, poddające właściwości władz administracyjnych spory pomiędzy służbowcami a służącymi, zawarte w regulaminie dla służ, ogłoszonym dla byłych okręgów administracyjnych krakowskiego i lwowskiego oraz dla miasta Krakowa rozporządzeniami z dnia 11 marca 1855 r. (dz. u. kr. okr. krak. Nr. 14, oddz. II), z dnia 1 lipca 1857 r. (dz. u. kr. okr. lwow. Nr. 12, oddz. II) oraz z dnia 4 lipca 1857 r. (dz. u. kr. okr. krak. Nr. 18, oddz. II).

Art. 47. Do czasu wydania rozporządzeń, przewidzianych w art. 7 § 6, art. 11 § 2 oraz art. 14 § 3, stosuje się odpowiednio przepisy dotychczasowe.¹⁷²⁾

172) W dniu 8 lutego 1935 r. ukazały się w Dzienniku Ustaw Nr. 7: rozp. z dn. 19.I.1935 r. w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (poz. 36), rozp. z dn. 19.I.1935 r. w sprawie wyznaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy i sądu okręgowego (poz. 37) i rozp. z dn. 19.I.1935 r. o należnościach ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (poz. 38) (Rozp. te zamieszczone są w nin. pracy).

Art. 48. § 1. Sądy przemysłowe i kupieckie, działające na obszarze województw poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego, zostaną przekształcone, z uwzględnieniem przepisu § 2, na sądy pracy, w terminie i na zasadach, które ustalą rozporządzenia Rady Ministrów. Rozporządzenia te mogą uchylić całkowicie lub częściowo stosowanie w tych sądach przepisów art. 21. Rozporządzenia te wskażą również dalszy tryb postępowania w sprawach nieukończonych.

§ 2. Jeżeli w jednej miejscowości działa kilka sądów przemysłowych i kupieckich, mogą być one złączone w jeden sąd pracy, którego okrąg będzie obejmował okręgi zniesionych sądów przemysłowych i kupieckich.

§ 3. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi zasady, na jakich dotychczasowi przewodniczący sądów przemysłowych i kupieckich będą mogli być z odstępstwem od zasady, wyrażonej w art. 6 § 2, powołani na przewodniczących lub zastępców przewodniczących sądów pracy.

§ 4. Związki samorządu terytorjalnego, które dotychczas pokrywały koszty utrzymania sądów przemysłowych i kupieckich, będą ponosiły te świadczenia do dnia 1 kwietnia 1940 r. W tym celu do budżetu odpowiednich związków samorządu terytorjalnego powinna być w tym okresie wstawiana corocznie osobna suma, przelewana do Skarbu Państwa na dochód budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości, w wysokości, odpowiadającej rocznej przeciętnej sum i kosztów, przeznaczonych na utrzymanie sądów przemysłowych i kupieckich w latach 1929 — 1933. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości i Ministra Skarbu normuje wykonanie przepisu niniejszego i nadzór nad jego stosowaniem.

Art. 49. W razie rozszerzenia właściwości sądów pracy na spory pracowników i praktykantów w gospodarstwach rolnych, leśnych i ogrodowych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych (art. 2 § 2), tracą moc

art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r.¹⁷³) o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 90, poz. 706), tudzież art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r.¹⁷⁴) w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686), o ile temi przepisami przekazano komisjom rozjemczym rozpatrywanie sporów indywidualnych, wynikających między pracodawcami a pracownikami rolnymi na tle niestosowania się do umów zbiorowych oraz do orzeczeń komisji rozjemczych lub Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, regulujących zatargi zbiorowe — na tych obszarach, na których orzecznictwo sądów pracy w sprawach pracowników i praktykantów w gospodarstwach rolnych, leśnych i ogrodowych oraz w przedsiębiorstwach z niemi związanymi będzie wprowadzone. Jednocześnie na tych obszarach spory indywidualne, należące dotąd do właściwości komisji rozjemczych w myśl art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., przejdą do właściwości sądów pracy i sądów grodzkich z zastrzeżeniem, że sprawy, wszczęte uprzednio przed komisjami rozjemczymi, będą ukończone przez te komisje.

Art. 50. § 1. Komisje pojednawczo - rozjemcze, działające na podstawie rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. U. Rzeszy str. 1456), orzekają nadal w sporach indywidualnych, przekazanych im późniejszymi ustawami.

§ 2. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i Mi-

---

173) Powołany przepis stanowi o przekazywanem przez inspektora pracy indywidualnych sporów cywilnych komisji rozjemczej.

174) Powołany przepis stanowi o przekazaniu przez inspektora pracy komisji rozjemczej zatargów wynikłych na tle niestosowania się do postanowień Najwyższej Komisji Rozjemczej.

nistra Opieki Społecznej mogą wszystkie lub niektóre z pośród tych sporów przekazać do rozstrzygnięcia sądom pracy.

Art. 51. § 1. Termin końcowy okresu kadencji ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych, którzy w dniu wejścia w życie prawa niniejszego zajmują te stanowiska, oznacza się bez względu na datę powołania poszczególnych ławników lub ich zastępców — na dzień 31 grudnia 1935 r.

§ 2. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Opieki Społecznej mogą przesunąć ten termin dla sądów pracy, znajdujących się w okręgach poszczególnych sądów apelacyjnych, na przeciąg czasu nie dłuższy niż jeden rok.

Art. 52. Prezes właściwego sądu apelacyjnego może na wniosek prezesa właściwego sądu okręgowego powierzyć dodatkowo przewodniczącemu lub zastępcy przewodniczącego samoistnego sądu pracy pełnienie czynności sędziowskich w miejscowym sądzie powszechnym.

Art. 53. Wykonanie prawa niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Opieki Społecznej oraz innym ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 54. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1935 r. i obowiązuje na obszarze całego Państwa.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI,
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ, MINISTRA PRZE-
MYŚLU I HANDLU ORAZ MINISTRA SPRAW
WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 19 stycznia 1935 r.

**w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników
sądów pracy i sądów okręgowych.**

(Dz. U. 7/35, poz. 36)

Na podstawie art. 7 § 6 oraz art. 53 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., zawierającego prawo o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 854) zarządza się co następuje:

§ 1. Minister Sprawiedliwości wzywa w drodze obwieszczenia, ogłoszonego w „Monitorze Polskim”, aby właściwe izby przemysłowo-handlowe, izby rzemieślnicze oraz stowarzyszenia zawodowe pracodawców, niereprezentowanych w tych izbach, tudzież zarządy instytucyj, przedsiębiorstw, wytwórni i banków państwowych oraz samorządu terytorjalnego, nie należących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców, a czynnych w okręgu danego sądu pracy, jak również stowarzyszenia zawodowe pracownicze, czynne w okręgu danego sądu pracy, przedstawiły w oznaczonym terminie listy kandydatów na ławników i zastępców ławników sądu pracy i sądu okręgowego.

W razie poddania właściwości sądów pracy sporów pracowników i praktykantów w gospodarstwach rolnych, leśnych i ogrodowych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie mają przeważającego charakteru

przemysłowego lub handlowego, wezwanie powyższe dotyczyć będzie również izb rolniczych oraz stowarzyszeń zawodowych pracodawców i pracowników rolnych, czynnych w okręgu danego sądu pracy.

Wezwania powyższego dokonywa się po raz pierwszy niezwłocznie po ustanowieniu sądu pracy (art. 4 § 1 i 2 prawa o sądach pracy), a następnie co 3 lata co najmniej na 2 miesiące przed upływem okresu, na który byli powołani ławnicy w poszczególnym okręgu sądu pracy (art. 7 § 1 prawa o sądach pracy).

§ 2. Wezwanie o przedstawienie list kandydatów winno obejmować:

- 1) liczbę stanowisk ławników i zastępców ławników danego sądu pracy i sądu okręgowego,
- 2) okrąg sądu pracy,
- 3) termin na złożenie list kandydatów,
- 4) wymogi, jakim mają odpowiadać kandydaci (art. 8 prawa o sądach pracy), oraz
- 5) skutki prawne uchylecia się stowarzyszeń zawodowych pracodawców i pracowników od przedstawienia w oznaczonym terminie kandydatów.

§ 3. Termin do przedstawienia list kandydatów nie może być krótszy niż 14 dni. Termin ten liczy się od daty ogłoszenia obwieszczenia w „Monitorze Polskim“.

§ 4. Listy kandydatów winny być sporządzone oddzielnie dla ławników i zastępców ławników sądów pracy, oddzielnie dla ławników sądu okręgowego i ich zastępców.

Do list kandydatów powinno być dołączone oświadczenie stowarzyszenia, instytucji, przedsiębiorstwa, wytwórni lub banku, stwierdzające, że kandydaci odpowiadają wymogom przewidzianym w art. 8 prawa o sądach pracy.

W razie przedstawienia na stanowisko ławnika lub jego zastępcy kandydata, będącego pracownikiem instytucji komunikacyjnej, powinien być dołączony do listy kandydatów nadto dowód, stwierdzający zgodę władz przełożonych danej instytucji na objęcie przez kandydata stanowiska ławnika lub jego zastępcy.

Przez instytucję komunikacyjną rozumieć należy przedsiębiorstwo państwowe lub samorządu terytorjalnego, bądź komunikację, prowadzoną przez inne osoby prawa publicznego.

§ 5. Uprawnione do przedstawienia list kandydatów stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, instytucje, wytwórnice i banki sporządzają listy kandydatów w podwójnych egzemplarzach i składają je wraz z załącznikami (§ 4 ust. 2 i 3 oraz § 6 ust. 1) Ministrowi Opieki Społecznej. Po upływie terminu na składanie list kandydatów (§ 3) Minister Opieki Społecznej prześle po jednym egzemplarzu zgłoszonych list Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz Ministrowi Spraw Wewnętrznych, zależnie od ich właściwości.

§ 6. Przy składaniu list kandydatów Ministrowi Opieki Społecznej, stowarzyszenia zawodowe pracodawców i pracowników, instytucje, przedsiębiorstwa, wytwórnice i banki państwowe oraz samorządu terytorjalnego oprócz dołączenia danych, wymienionych w ustępach 2 i 3 § 4, powinny:

- 1) udowodnić swoje prawo do przedstawienia listy kandydatów, w szczególności stowarzyszenia zawodowe pracodawców i pracowników powinny dołączyć swoje oświadczenie, że są czynne w okręgu sądu pracy i że posiadają charakter stowarzyszenia zawodowego; instytucje, przedsiębiorstwa, wytwórnice i banki państwowe oraz samorządu terytorjalnego składają jedynie oświadczenie, że są czynne w okręgu sądu pracy oraz że nie należą do stowarzyszeń zawodowych pracodawców,
- 2) podać — o ile chodzi o listy kandydatów z grupy pracodawców — dane orientacyjne o liczbie pracowników zatrudnionych w okręgu odnośnego sądu pracy przez ogół członków stowarzyszenia zawodowego pracodawców, bądź przez instytucje, przedsiębiorstwa, wytwórnice i banki państwowe oraz samorządu terytorjalnego, o ile zaś chodzi o listy kandydatów z grupy pracowników — liczbę

pracowników zrzeszonych w stowarzyszeniu zawodowym pracowniczem i zatrudnionych w okręgu danego sądu pracy.

W razie wątpliwości Minister Opieki Społecznej może w określonym terminie, nie krótszym niż dni 7, licząc od dnia doręczenia wezwania, żądać uzupełnienia danych wymienionych w § 4 ust. 2 i 3 oraz w punkcie 1) paragrafu niniejszego pod rygorem, że niedotrzymanie terminu, lub udzielenie niedostatecznych wyjaśnień pociągnie za sobą odrzucenie listy kandydatów danego stowarzyszenia.

§ 7. Na podstawie złożonych list kandydatów Minister Opieki Społecznej oraz Minister Przemysłu i Handlu i Minister Spraw Wewnętrznych opracowują na zasadach, wyrażonych w art. 7 § 1, 2 i 3 prawa o sądach pracy wspólne wnioski co do powołania ławników i zastępców ławników sądu pracy oraz ławników i zastępców ławników sądu okręgowego i przedstawiają je Ministrowi Sprawiedliwości. Wnioski powyższe powinny uwzględniać wszystkie ważniejsze gałęzie pracy, istniejące w okręgu danego sądu pracy.

W razie ustanowienia kilku sądów pracy w okręgu jednego sądu okręgowego, ławnicy i ich zastępcy dla sądu okręgowego winni być powołani w odpowiedniej części z każdego okręgu sądu pracy.

W razie ustanowienia sądu pracy w okręgu sądu okręgowego, w którym istnieje już jeden lub kilka sądów pracy, rozporządzenie, ustanawiające dany sąd pracy, określi, w jakiej stosunkowej liczbie mają być powołani ławnicy i ich zastępcy dla sądu okręgowego z okręgu nowego sądu pracy i kiedy to powołanie ma nastąpić.

§ 8. Minister Sprawiedliwości na podstawie wspólnych wniosków ministrów dokonywa powołania ławników i zastępców ławników oddzielnie dla sądów pracy, oddzielnie dla sądu okręgowego.

§ 9. W przypadkach, w których w myśl § 1 powołane są do przedstawienia list kandydatów stowarzyszenia zawodowe pracodawców i pracowników, w razie nieistnie-

nia w danym okręgu sądu pracy stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników lub też w razie uchylenia się stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników, istniejących w okręgu danego sądu pracy, od przedstawienia kandydatów w wyznaczonym terminie, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministrów Opieki Społecznej, Przemysłu i Handlu oraz Spraw Wewnętrznych powołuje odpowiednie kategorie ławników i ich zastępców z urzędu według własnego uznania.

Przepis powyższy ma odpowiednie zastosowanie w razie nieistnienia w pewnej gałęzi pracy stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników bądź w razie uchylenia się tych stowarzyszeń w pewnej gałęzi pracy od przedstawienia list kandydatów w oznaczonym terminie albo w razie nieprzedstawienia listy kandydatów przez część stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników, istniejących w pewnej gałęzi pracy.

§ 10. Minister Sprawiedliwości po dokonaniu powołania ławników i zastępców ławników ogłasza w „Monitorze Polskim” listę zawierającą nazwiska i miejsce zastępców ławników, a zarazem przesyła osobne listy ławników prezesowi właściwego sądu okręgowego.

§ 11. Ławnicy i ich zastępcy składają przyrzeczenie przed prezesem właściwego sądu okręgowego, lub przed przewodniczącym danego sądu pracy przed rozpoczęciem pierwszego posiedzenia sądowego, w którym mają wziąć udział ławnicy danej kadencji.

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.¹⁾

Jednocześnie uchyla się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 867).

¹⁾ W dniu 8 lutego 1935 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 19 stycznia 1935 r.

w sprawie wyznaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy i sądu okręgowego.

(Dz. U. 7/35, poz. 37)

Na podstawie art. 14 § 3 oraz art. 53 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., zawierającego prawo o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 854) zarządza się co następuje:

I. Wyznaczanie ławników do udziału w posiedzeniach sądu pracy.

§ 1. Przewodniczący sądu pracy oznacza zgóry na czas odpowiedni, nie dłuższy niż trzymiesięczny, terminy posiedzeń sądu pracy dla rozpoznawania spraw poszczególnych grup pracowników umysłowych, fizycznych lub rolnych i ustanawia dla każdego posiedzenia imienny skład kompletu sądzącego przy uwzględnieniu zasad art. 14 § 1 i 2 prawa o sądach pracy oraz przestrzegając w miarę możliwości równomiernej kolejności przy wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach. Do każdego posiedzenia należy wyznaczyć imiennie prócz ławników także podwójną liczbę zastępców ławników (lista kompletów posiedzeń). Listy kompletów posiedzeń powinny uwzględniać we właściwej kolejności wszystkich ławników i zastępców ławników, mianowanych dla danego sądu.

Zastępca ławnika bierze udział w posiedzeniu w razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu przez ławnika wyznaczonego (§ 7).

Przy ustanowieniu kolejnego następstwa należy, o ile

możności, mieć wzgląd na rodzaj spraw spornych oraz na przewidzianą w przepisach prawnych konieczność terminowego rozpoznania spraw, tudzież na słuszne życzenia ławników, którzy mogą wskazać te dni tygodnia lub miesiąca, w których udział w posiedzeniach sądu pracy byłby dla nich niemożliwy lub połączony z trudnościami.

Kolejność udziału w posiedzeniach ławników, mieszkających poza siedzibą sądu pracy, należy wyznaczyć w taki sposób, aby nie byli zmuszeni zbyt często w jednym miesiącu udawać się do siedziby sądu pracy.

§ 2. Od ustanowionej kolejności należy odstępować tylko wtedy:

- 1) gdy dodatkowo muszą odbyć się posiedzenia nadzwyczajne, w prographie posiedzeń nieprzewidziane;
- 2) gdy jakaś rozprawa ma być prowadzona przed tym samym kompletem;
- 3) gdy rodzaj danej sprawy wymaga współudziału ławników, należących do tej samej lub podobnej gałęzi pracy, co strony procesowe.

§ 3. Przy ogłaszaniu w myśl art. 387 kodeksu postępowania cywilnego dni i godzin, w których powód może bez wezwania stawić się wraz ze stroną pozwaną dla rozpoznania sprawy, powinny być ogłoszone również nazwiska ławników, wyznaczonych na te dni do udziału w posiedzeniach z podaniem ich zawodu i grupy, którą oni reprezentują.

§ 4. Jeżeli w sądzie pracy istnieją spory w pewnej gałęzi pracy w takiej ilości, że wyznaczone dni posiedzeń będą prawdopodobnie całkowicie wypełnione tego rodzaju sprawami, w takim razie przy ustanowieniu kolejnego udziału ławników należy to uwzględnić w ten sposób, aby na ławników mających wziąć udział w tych posiedzeniach wyznaczani byli imiennie tylko ławnicy, należący do tej lub zbliżonej gałęzi pracy.

§ 5. Listę kompletów posiedzeń (§ 1 ust. 1) należy doręczyć co najmniej na 10 dni przed terminem pierwszego

posiedzenia nią objętego wszystkim ławnikom, których współudział w posiedzeniach jest w niej zapowiedziany.

Doręczenie listy kompletów posiedzeń stanowi zarazem wezwanie dla tych ławników do przybycia w dni, w liście tej oznaczone, na posiedzenie.

§ 6. Ławników, których trzeba przybrać do udziału w posiedzeniu, nieprzewidzianem w liście kompletów posiedzeń, oraz zastępców ławników (§ 1 ust. 2), przewodniczący sądu pracy wzywa na to posiedzenie osobnym pismem.

W razie potrzeby można wezwać telegraficznie lub telefonicznie.

§ 7. Jeżeli ławnik nie może przybyć lub wziąć udziału w danej sprawie, powinien zawiadomić o tem niezwłocznie przewodniczącego sądu pracy. Gdyby to była przeszkoda nieprzewidziana, powinien niezwłocznie zawiadomić o tem przewodniczącego sądu pracy telegraficznie lub telefonicznie.

§ 8. Każda lista kompletów oraz każde osobne wezwanie ławnika, wyśtosowane w myśl § 6 rozporządzenia niniejszego, powinny zawierać pouczenie, obejmujące treść § 7 rozporządzenia niniejszego oraz art. 12 prawa o sądach pracy, a lista kompletów nadto treść § 5 ustęp 2 rozporządzenia niniejszego.

§ 9. Ławnik obowiązany jest o każdej zmianie swego zamieszkania oraz o utracie charakteru reprezentanta tej grupy, z której był powołany, zawiadomić przewodniczącego sądu pracy w przeciągu trzech dni.

§ 10. Przepisy powyższe stosują się odpowiednio do zastępców ławników sądów pracy.

§ 11. Ławników do udziału w sesjach pojedynczych wyznacza przewodniczący sądu pracy według własnego uznania z pośród ławników lub zastępców ławników danego sądu pracy, odznaczających się znajomością zasad postępowania sądowego oraz posiadających dostateczne wyrobienie życiowe i inne niezbędne kwalifikacje do prowadzenia postępowania pojedynczego.

Przewodnictwo na kompletach sesyj pojedynczych powinno być w sposób równomierny poręczane ławnikom z obu grup, pracodawców i pracowników.

II. Wyznaczanie ławników sądu okręgowego do udziału w posiedzeniach tegoż sądu.

§ 12. Przepisy §§ 1 do 10 rozporządzenia niniejszego mają odpowiednie zastosowanie przy wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach sądów okręgowych z następującymi zmianami:

- 1) listę kompletów posiedzeń dla sądu okręgowego ustanawia prezes tegoż sądu na pół roku kalendarzowego zgóry lub na okres krótszy, jeżeli po ustanowieniu sądu pracy czasokres do końca roku kalendarzowego jest krótszy niż pół roku;
- 2) w razie istnienia w okręgu sądu okręgowego kilku sądów pracy, ławników sądu okręgowego należy wyznaczyć do udziału w posiedzeniach sądu okręgowego bez względu na to, z okręgu jakiego sądu pracy oni zostali powołani.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.¹⁾

Jednocześnie uchyla się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie wyznaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy względnie sądu okręgowego (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 868).

---

¹⁾ W dniu 8 lutego 1935 r.

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
ORAZ MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZU-
MIENIU Z MINISTREM SKARBU**

z dnia 19 stycznia 1935 r.

**o należnościach ławników i zastępców ławników sądów
pracy i sądów okręgowych.**

(Dz. U. 7/35, poz. 38)

Na podstawie art. 11 i art. 53 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., zawierającego prawo o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 854) zarządza się co następuje:

§ 1. Ławnicy i ich zastępcy, utrzymujący się z dziennego zarobku, otrzymują odszkodowanie za utraczony zarobek w wysokości nieprzekraczającej 8 złotych. Zarobek uważa się za utraczony, jeżeli wynagrodzenie ławnika oblicza się na dniówkę lub na akord.

§ 2. Diety ławników sądów pracy i sądów okręgowych i ich zastępców zamieszkałych poza siedzibą sądu wynoszą 6 złotych za każde posiedzenie, na które ławnik lub jego zastępca przybył do sądu na podstawie wezwania przewodniczącego (prezesa) sądu.

§ 3. Zamiejscowi ławnicy i ich zastępcy otrzymują, oprócz odszkodowania i diet, zwrot kosztów przejazdu do sądu i zpowrotem, z tem jednak, że zwrot tych kosztów nie może przekraczać kosztu przejazdu kolejowego drugą klasą.

O przyznaniu odszkodowania, diet i kosztów przejazdu rozstrzyga przewodniczący (prezes) tego sądu, przy którym ławnik lub jego zastępca są ustanowieni.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.¹⁾

---

¹⁾ W dniu 8 lutego 1935 r.

Jednocześnie uchyla się rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 30 listopada 1928 r. o dietach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 869), zmienione przez rozporządzenie z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 578).

SKOROWIDZ

SKOROWIDZ.

(Liczby oznaczają stronicę).

- Administracji ogólnej właściwość w sprawach o wykroczenia* 53.
Administrator 8.
Adwokaci w post. przed sądami pr. 32, 33, 34, 41, — przed sądami grodzkiemi 17, — przed sądami okręgowymi 32, — przed Sądem Najwyższym 34.
Agent 8.
Akwizytor 8.
Apelacja warunków — 39, podstawy — w sprawach poniżej 300 zł. 41, 42, — powyżej 300 zł. — 43, — wzajemna 43.
Aplikanci 33.
- Bank Gospodarstwa Krajowego pracownicy* 7.
Banku Rolnego pracownicy 7.
Biegli 36, 37.
Biura zarządów dóbr 15.
Brat, jako pełnomocnik 17, 32.
Bratnie Kasy 11.
- Chałupniczy stosunek* 10.
Córka, jako pełnomocnik 32.
- Łęty ławników* 24, 68.
Domowa służba 15.
Domy fabryczne i kopalniane 11, 12.
Doręczenia 35.
Dotychczasowe przepisy o sądach pr. 5, 51, 52, 53.
Dozorcy domowi 17.
Dziedziczenie 12.

Fabryczne domy 11, 12.

Funkcjonariusz zakładu pracy, jako pełnomocnik 33.

Gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe i t. p. 16.

Grodzkie sądy 17.

Guwerner 15.

Hodowlane gospodarstwa 16.

Inspekcji pracy właściwość w sprawach wykroczenia 52, 53, — *uprawnienia* 54.

instytucje państwowe 8, 14.

Institucje ubezpieczeń społecznych 10, 11.

Kadencja ławników 25, 58.

Kary nakładane na ławników 24, 25.

Kasacyjna skarga w sprawach cyw. 34, 45, — *w sprawach karnych* 54.

Kasy biatnie zapomogowe 10, 11.

Kaucja pracownicza 9, — *kasacyjna* 50.

Kierownik zakładu pracy jako pełnomocnik 17, 33.

Klauzula wykonalności 37.

Koleji Państwowych pracownicy 8.

Komisjoner 8.

Komplet orzekający sądu pr. 26, — *sesji pojednawczej* 35, 36, — *sądu okręgowego w sprawach poniżej 300 zł.* 42, 43, — *powyżej 300 zł.* 43, — *dla rozpoznania zażaleń* 44.

Kontraktowi pracownicy 4.

Kopalniane domy 11, 12.

Korepetytorzy 11.

Koszty sądowe 47, 48, 49, 50.

Książeczki obrachunkowe 45, 46.

Kupieckie sądy 55, 56.

Leśne gospodarstwa 16, 26.

Ławnicy — *skład sądu* 18, — *powoływanie* 19—21, 60 i nast., — *kwifikacje* 22, — *odmowa przyjęcia stanowiska* 23, — *usunięcie* 23, 25, —

uprawnienia 23, — przyrzeczenie 24, — djety 24, 68, — kary 24, 25, — wyłączenie 30, 31, wyznaczanie na posiedzenia 27, 64 i nast.

Łączenie roszczeń 31.

Łowieckie gospodarstwa 16.

Majątku przejście 12.

Matka, jako pełnomocnik 17, 32.

Mąż, jako pełnomocnik 17, 32.

Miejscowa właściwość 28, 29, 30.

Mieszkania 11.

Monopoli państwowych pracownicy 7.

Morski Sąd Pracy 51.

Nabycie majątku lub przedsiębiorstwa 12.

Nakazowe postępowanie 27, 45.

Natychmiastowa wykonalność 40.

Nauczyciele 11, 14, 15.

Nauka zawodowa 10.

Nauka udzielanie 11.

Naukowe zakłady 11.

Nieważności przyczyny 41.

Niewłaściwość sądu pr. 13, 14.

Obowiązku przejście 12.

Obrachunkowe książeczki 45.

Odpowiedź na skargę apel. 43.

Odpowiedzialność za czyny niedozwolone i t. d. 9.

Odprawy 6, 11.

Odszkodowanie 9, 10, 11.

Ogłoszenie setencji 38.

Ogrodowe gospodarstwa 16, 26.

Ojciec, jako pełnomocnik 32.

Okrąg sądu pr. 18.

Oplaty za doręczenie 49.

Państwowe przedsiębiorstwa i instytucje 7, 8, 14, 29, — *szkoły* 14, 15.

Pełnomocnicy w postępow. przed sądami pr. 32, 33, 34, — *przed sądami*

- godzkiem 17 przed sądem okr. 32, 33, 34, — na sesji pojednawczej — 36.
- P. K. O. pracownicy 8.
- Poczty, Telefonu i Telegrafu pracownicy 8.
- Pojednawcza sesja 35, 36, 37.
- Polubowny sąd 13, 46, 47.
- Poręczenie 9.
- Posiedzenia sądowe 26, — niejawne 43, 44.
- Postępowanie przed sądami pr. 28.
- Powołanie ławników 2, 21, 59 i nast.
- Pozew 35, — wzajemny 7.
- Praktykancki 6, 15.
- Prawa przejście 12.
- Prorogacja sądu 29.
- Przedsiębiorstwa Państwowe 7, 8, 14, 40, 44, — związane z gospod. rol. 16, 26.
- Przedsiębiorstwa przejście 12.
- Przedstawiciel stowarz. zawodowego, jako pełnomocnik 17, 32.
- Przejście praw, obowiązków 12.
- Przejściowe przepisy 51, 52.
- Przekazanie sprawy 13, 37, 38.
- Przelew 12.
- Przemysłowe sądy 55, 56.
- Przepisy o postępowaniu przed sądami pr. 28.
- Przeważający charakter przedsiębiorstwa 16.
- Przewodniczący sądu pr. 18, 19, — uprawnienia poza rozprawą 27, — wyłączenie 30, 31, — rozprawy 37, 38, 39.
- Przyrzeczenie ławników 24.
- Pszczelarskie gospodarstwa 16.
- Radca prawny, jako pełnomocnik 32, 33, — dopuszczenie 34.
- Regulaminy urzędowania 19.
- Kenty 11.
- Rolne gospodarstwa 16, 26.
- Rozstrój zdrowia 9.
- Rozjemcza instytucja 13.
- Rozjemcze komisje 13, 17, 57.

Rozprawy sądowe 26, 37.

Rybne gospodarstwa 16.

Samorządów urzędy i szkoły 14, 15.

Sąd pracy 5 i nast., — grodzki 17, — okręgowy 42 i nast., — polubow-
ny 37, — przemysłowy i kupiecki 55, 56.

Sentencji ogłoszenie 38.

Sesja pojednawcza 35, 36, 37.

Siedziba zarządu 29.

Siostra, jako pełnomocnik 17, 32.

Skarb Państwa 6, 14, 40, 44.

Skarga apelacyjna 39, 41, 42, 43, — wzajemna 43, — odpowiedź 43, —
kasacyjna 45, 54.

Skład sądu pr. 18.

Spadkobiercy 6, 12.

Spółuczestnictwo 31, 33, 50.

Sprzeciw od wyroku zaocznego 41.

Stempiowa opłata od pełnomocnictwa 50.

Stosunek pracy 7, — publiczno-prawny 7, 8, 14.

Stowarzyszenia zawod. przedstawiciele, jako pełnomocnik 17, 32.

Stron przesłuchanie 36, 37.

Sukcesorzy 6, 12.

Świadkowie 36, 37.

Szkody 9, 10, 11.

Szkoły 14(15.

Termin rozprawy 35, — zażądania sporządzenia uzasadnienia 39, — spo-
rządzenia uzasadnienia 35, — apelacji 41, — zażalenia 44, — ka-
sacji 45.

Terminatorzy 10.

Ubezpieczeń społecznych instytucje 10.

Ubogiść prawo 48, 49.

Uczniowie 10.

Uгода na sesji pojednawczej 37, — przed sądem pracy 47.

Układ zbiorowy 46.

Ulgi w kosztach sądowych 49.

Umowa co do właściwości sądu 13, — co do sądu polubownego 46.

Upominawcze postępowanie 27.

Uposażenie przewodniczącego sądu pr. i zast. 19.

Urzędy 14.

Ustrój 18 i nast.

Uszkodzenie ciała 9.

Uzasadnienie wyroku 39.

Wartość przedmiotu sporu 6, 17, 40, 49.

Wierzytelności przejście 12.

Właściwość rzeczowa sądów pr. 5, 16, — sądów grodzkich 17, — miejscowa 28, 29, 30, — spór 30, — przestrzeganie 38, — w sprawach karnych 52, 53, 54.

Wpis sądowy 49, 50.

Wskazówki o terminie i t. d. wniesienia skargi 34.

Wspólna praca 10.

Wstrzymanie wykonania wyroku przez Sąd Okr. 43.

Wzajemny pozew 7, — apelacja 43.

Wznowienie postępowania 34.

Wybór sądu 29.

Wykonalność natychmiastowa 40, 43.

Wykroczenia 52.

Wyłączenie przewodniczącego i ławników 30, 31.

Wyrok 29.

Wyznaczanie ławników 27, 64 i nast.

Zakład pracy 29.

Zakłady naukowe 11, 15.

Zaoczne wyroki 41.

Zapis na sąd polubowny 46.

Zapomogowe kasy 10, 11.

Zarządu spółek członkowie 7, 9.

Zastępca przewodn. sądu pracy 18, 19.

Zastępcze instytucje 10.

Zastępstwo stron przed sądami pr. 32, 33, — sądami grodzkimi 17, — sądami okręgowymi 32, 33, — Sadem Najwyższym 34.

Zawodowa nauka 10.

Zażalenia 44.

Zażądanie uzasadnienia 39.

Zwolnienie od kosztów sądowych 49.

Żona, jako pełnomocnik 17, 32.

Życia pozbawienie 9.

TEGOŻ AUTORA:

- KODEKS PRACY, t. I, wyd. II, r. 1930, str. 603.
Józef Bloch, adw.
- KOLEJOWE PRAWO PRACOWNICZE r. 1931, str. 775.
Józef Bloch, adw. i J. Żuniak.
- KODEKS PRACY, t. II UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE,
r. 1932, str. 766. (wyczerpane)
Józef Bloch, adw. i Z. Kopankiewicz, adw.
- SĄDY PRACY, r. 1929, str. 155.
Józef Bloch, adw.
- UBEZPIECZENIE PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH,
r. 1932, str. 359.
Józef Bloch, adw. i Z. Kopankiewicz, adw.
- UBEZPIECZENIE NA WYPADEK CHOROBY, r. 1932,
str. 250.
Józef Bloch, adw. i Z. Kopankiewicz, adw.
- UBEZPIECZENIE OD WYPADKÓW r. 1932, str. 275.
Józef Bloch, adw. i Z. Kopankiewicz, adw.
- KODEKS PRACY, t. I. DODATEK I, r. 1931, str. 144.
Józef Bloch, adw.
- KODEKS PRACY, t. I. DODATEK 2-GI, r. 1932, str. 127.
Józef Bloch, adw.
- KODEKS PRACY, t. I. DODATEK 3-CI, r. 1934, str. 192.
Józef Bloch, adw.
- KODEKS PRACY, t. I. DODATEK 4-TY, r. 1935, str. 176.
Józef Bloch, adw.
- SPÓŁKI Z OGRAN. ODPOW., r. 1934, str. 322.
Józef Bloch, adw. i J. Tomkiewicz, adw.